

ЗВІТ З ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ

ЦЕЙ ЗВІТ ЗАСВІДЧУЄ, ЩО ПРИКРПЛЕНА РОБОТА

Шуть_ІВ_ФБС_212_М

БУЛА ПЕРЕВІРЕНА СЕРВІСОМ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ПЛАГІАТУ MY.PLAG.COM.UA І
МАЄ:

СХОЖІСТЬ

18%

РИЗИК ПЛАГІАТУ

100%

ПЕРЕФРАЗУВАННЯ

2%

НЕПРАВИЛЬНІ ЦИТУВАННЯ

0%

Назва файлу: Шуть_ІВ_ФБС_212_м.doc

Файл перевірено: 2023-12-19

Звіт створено: 2023-12-19

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПрАТ «ПВНЗ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Кафедра міжнародних відносин, управління та адміністрування

ДО ЗАХИСТУ ДОПУЩЕНА

Зав. кафедрою _____

д.е.н., професор Д.П.Михайлик

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

НАПРЯМКИ ПОСИЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПІДПРИЄМСТВА МАЛОГО БІЗНЕСУ

Виконав

ст. гр. ФБС-212м

_____

І.В. Шуть

Керівник

д.е.н., проф.

_____

Я.О. Ізмайлов

Запоріжжя

2023

ПрАТ «ПВНЗ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Кафедра Міжнародних відносин, управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою _____

д.е.н., професор Д.П.Михайлик

« ____ » _____ 2023 р.

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

Студенту гр. ФБС-212м, спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Шуть Ірині Володимирівні

1.Тема: Напрямки посилення фінансового потенціалу підприємства малого бізнесу

затверджена наказом по інституту « ____ » _____ р. № _____

2. Термін здачі студентом закінченої роботи: « ____ » _____ 20 ____ р.

3. Перелік питань, що підлягають розробці:

1. Дослідити економічну сутність поняття фінансового потенціалу підприємства.

2. Визначити існуючі підходи до оцінки фінансового потенціалу підприємства.

3. Проаналізувати напрями підвищення фінансового потенціалу підприємств.

4. Надати організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ «Молокозавод № 1».

5. Провести оцінку та аналіз складових фінансового потенціалу ТОВ

«Молокозавод № 1».

---

6. Надати оцінку ефективності формування елементів фінансового потенціалу на підприємстві.

---

7. Визначити проблеми та шляхи їх вирішення в управлінні результатами використання фінансового потенціалу підприємства.

---

8. Розробити рекомендації з удосконалення управління використанням фінансового потенціалу на підприємстві.

---

9. Оцінити ефективність запропонованих заходів.

Дата видачі завдання « ____ » _____ 2023 р.

Керівник випускної роботи

_____
(підпис)

Ізмайлов Я.О.
(прізвище та ініціали)

Завдання прийняв до виконання

_____
(підпис)

Шуть І.В.
(прізвище та ініціали)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав.кафедрою _____

КАЛЕНДАРНИЙ ГРАФІК
підготовки магістерської дипломної роботи
студентом інституту ЗЕІТ заочної форми навчання
гр. ФБС-212м П.І.Б. Шуть Іриною Володимирівною
на 2023-2024 навчальний рік

№ етапу	Зміст	Терміни виконання	Готовність по графіку %, підпис керівника	Підпис керівника про повну готовність етапу, дата
1.	Корегування теми магістерської дипломної роботи, збір практичного матеріалу за темою магістерської дипломної роботи	04.09.23-17.10.23		
2.	I атестація I розділ магістерської дипломної роботи	23.10.23-28.10.23		
3.	II атестація II розділ магістерської дипломної роботи	20.11.23-25.11.23		
4.	III атестація III розділ магістерської дипломної роботи, висновки та рекомендації, додатки, реферат, перевірка програмою «Антиплагіат»	18.12.23-23.12.23		
5.	Доопрацювання магістерської дипломної роботи, підготовка презентації, отримання відгуку керівника і рецензії	25.12.23-06.01.24		
6.	Попередній захист магістерської дипломної роботи	08.01.24-13.01.24		
7.	Подача магістерської дипломної роботи на кафедру	за 3 дні до захисту		
8.	Захист магістерської дипломної роботи	15.01.24-20.01.24		

Керівник _____ (П.І.Б) “ ” _____ 20__ р.

Студент _____ (П.І.Б.) “ ” _____ 20__ р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота: 99 стор., 16 табл., 8 рис., 50 використаних джерела, 4 додатка.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи – на основі комплексного аналізу та застосування сучасного методичного апарату обґрунтувати доцільність реалізації заходів з підвищення фінансового потенціалу малого підприємства.

Об'єкт дослідження – ТОВ «Молокозавод № 1».

Предметом дослідження є економічні та фінансові відносини, що складаються у процесі формування та реалізації фінансового потенціалу підприємства.

Основні рекомендації та обґрунтовані пропозиції щодо управління фінансовим потенціалом малих підприємств, що ґрунтуються на результатах здійсненого комплексного дослідження, націлені на підвищення ефективності тактичного та стратегічного управління діяльністю таких підприємств у подальшому.

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, РЕЗУЛЬТАТ,
ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ, ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ
КАПІТАЛУ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ РЕСУРСІВ, УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ
ПОТЕНЦІАЛОМ

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІВ	9
ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	13
1.1. Економічна сутність поняття фінансового потенціалу підприємства	13
1.2. Підходи до оцінки фінансового потенціалу підприємства	19
1.3. Напрями підвищення фінансового потенціалу підприємств	26
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ (dspace.oneu.edu.ua) ТОВ “МОЛОКОЗАВОД № 1”	1
2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства малого бізнесу ТОВ “Молокозавод № 1”	1
2.2. Оцінка та аналіз складових фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1”	13
2.3. Оцінка та аналіз ефективності формування елементів фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1”	22
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ (knowledge.allbest.ru) ТА ВИКОРИСТАННЯМ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ “МОЛОКОЗАВОД № 1”	32
3.1. Змістовність проблем та шляхи їх вирішення в управлінні результатами використання фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1”	32
3.2. Рекомендації з удосконалення управління використанням фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” на основі методу оціночно – аналітичної таксономії	44
3.3. Оцінка економічного ефекту від запропонованих заходів удосконалення процесу управління використанням фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1”	57

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	67
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ,
СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІВ

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
А		
абсолютний, абсолютне	абс.	при цифрах
В		
відносний, відносне	відн.	при цифрах
виробництво	вир-во	при цифрах
Г		
гривня, гривень	грн.	при цифрах
К		
копійка	коп.	при цифрах
М		
місто	м.	по тексту
Р		
розділ	розд.	при цифрах та у примітках
район	р-н	по тексту
редакція, редактор	ред.	по тексту
рисунок	рис.	по тексту
С		
сторінка	стор.	при цифрах та у примітках
Т		
таблиця	табл.	по тексту
тисяч гривень	тис. грн.	при цифрах та у примітках

ВСТУП

Сьогодні підприємства самостійно розробляють свою стратегію та тактику розвитку. Зрозуміло, будь-яке підприємство зацікавлене у тому, щоб ефективно функціонувати, займати високі позиції на конкурентному ринку та постійно розвиватися. У зв'язку із цим виникає поняття фінансового потенціалу. Підприємство ризикує потрапити до передкризової чи кризової ситуації при нераціональному використанні наявних ресурсів або вкрай неефективному управлінні самим підприємством. Вивчити рівень ефективності управління фінансовим потенціалом можна за допомогою набору інструментів для його вимірювання. Широкий вектор потенціалу компанії визначається величиною її фінансового потенціалу та ефективністю його використання.

Фінансовий потенціал, що є предметом дослідження, входить до складу економічного потенціалу, поряд із виробничим, ринковим, екологічним та науково-технічним потенціалом. Фінансовий потенціал можна визначити як усі фінансові можливості і здібності, спрямовані на досягнення високого рівня забезпеченості фінансовими ресурсами і, в цілому, фінансового стану підприємства. Однак Г. С. Мерзлікіна та Л. С. Шаховська, наприклад, звужують категорії потенціалу, що входять до поняття економічного потенціалу, до трьох: ринковий, виробничий та фінансовий потенціал.

Значимість даного дослідження полягає в тому, що в даний час, коли економічна ситуація в Україні та світі носить пандемічний, складний та нестабільний характер, особливо гостро стоїть проблема розвитку фінансового потенціалу підприємств, який значною мірою залежить від ефективності їх діяльності та є не лише джерелом розвитку виробництва, а й у певною мірою його каталізатором.

Мета магістерської дипломної роботи – на основі комплексного аналізу та застосування сучасного методичного апарату обґрунтувати доцільність реалізації заходів з підвищення фінансового потенціалу малого підприємства.

Завданнями магістерської дипломної роботи були:

- розкрити економічну сутність фінансового потенціалу підприємства;
- розглянути методи оцінки (dspace.idgu.edu.ua) фінансового потенціалу підприємств;
- виділити основні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємств;
- надати комплексну фінансово-економічну характеристику ТОВ «Молокозавод № 1»;
- оцінити фінансово-господарську діяльність підприємства
- провести аналіз фінансового потенціалу підприємства;
- розробити рекомендації щодо підвищення (dspace.idgu.edu.ua) фінансового потенціалу підприємства.

Об'єкт дослідження – ТОВ «Молокозавод № 1».

Предметом дослідження є економічні та фінансові відносини, що складаються у процесі формування та реалізації фінансового потенціалу підприємства.

Для досягнення окресленої мети у дослідженні було використано такі методи: аналіз та синтез, екстраполяцію, структурний аналіз, факторний аналіз, фінансовий аналіз (вертикальний, горизонтальний, порівняльний), експертну оцінку, індексний метод, економіко-математичне моделювання тощо.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

- удосконалено науково-методичний підхід управління фінансовим потенціалом малих підприємств шляхом розробки системи показників оцінювання рівня фінансового потенціалу, що дозволило побудувати загальний механізм управління фінансовим потенціалом підприємства та окреслити перспективи розвитку ТОВ «Молокозавод № 1»;

дістали подальшого розвитку елементи управління фінансовим потенціалом малих (elar.khnu.km.ua) підприємств завдяки розробці рекомендацій щодо його формування та реалізації в межах ТОВ

«Молокозавод № 1».

Практичне значення одержаних результатів. Основні рекомендації та обґрунтовані пропозиції щодо управління фінансовим потенціалом малих підприємств, що ґрунтуються на результатах здійсненого комплексного (elar.khnu.km.ua) дослідження, націлені на підвищення ефективності тактичного та стратегічного управління діяльністю таких підприємств у подальшому.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність поняття фінансового потенціалу підприємства

Одне із завдань фінансового менеджменту - знайти баланс між короткостроковими та довгостроковими цілями розвитку підприємства та прийняти відповідні рішення, що сприяють подальшому розвитку підприємства. І тому необхідно систематично проводити фінансовий аналіз. Він є важливим елементом фінансового менеджменту на підприємстві та дозволить правильно відобразити фінансове становище перед партнерами, кредиторами, інвесторами та податковими органами. Фінансовий аналіз спрямований на оцінку стану майна, потенціалу майна, ефективності використання економічного потенціалу та рівня фінансового становища.

Економічний потенціал підприємства - це сукупність наявних у нього коштів та можливостей, раціональне управління якими може підвищити ефективність його діяльності та забезпечити його розвиток у ринковому середовищі". Незважаючи на те, що всі дослідники даного терміну трактують його по-різному, більшість теоретиків фінансової науки сходяться на думці, що фінансовий потенціал є однією зі складових економічного потенціалу.

Так, Г. С. Мерзлікіна і Л. С. Шаховська роблять висновок, що економічний потенціал включає ринковий, виробничий і фінансовий потенціали. На думку дослідників, під економічним потенціалом розуміється потенційна фінансова ефективність виробництва та інвестиційні можливості. Проте слід зазначити, що об'єктивно оцінити фінансовий потенціал щодо запропонованих факторів досить складно.

Вчений-економіст В. В. Ковальов звужив структуру економічного потенціалу до майнового потенціалу та фінансового потенціалу, розуміючи останній як характеристику фінансового стану підприємства.

Взаємозв'язок між фінансовим менеджментом та фінансовим потенціалом прямий і очевидний. На чільне місце побудови ефективної системи фінансового менеджменту ставиться максимізація добробуту нинішніх і майбутніх власників підприємств, і одним із завдань у досягненні цієї мети є забезпечення достатності фінансових ресурсів. Однак це завдання реалізується через низку дій, наприклад, "оптимізацію кількості залучення самофінансування за рахунок внутрішніх фінансових ресурсів або визначення доцільності формування самофінансування за рахунок зовнішніх фінансових ресурсів", але найголовніше - оптимізацію структури потенційних джерел формування фінансових ресурсів.

В Україні термін "фінансовий потенціал" вчені почали використовувати у 70-х роках 20 століття. Вперше термін "фінансовий потенціал" з'явився у роботі А.М. Волкова "Перспективне фінансове планування" - основа широко застосовуваних сьогодні сучасних методів фінансового менеджменту, де він був сформульований як "приріст фінансових ресурсів, залучення ними в процес виробництва додаткових ресурсів, що формуються в процесі їх розподілу та перерозподілу".

Сьогодні можна зустріти безліч трактувань поняття "фінансовий потенціал", а дослідники розглядають фінансовий потенціал із різних сторін. Однак ми можемо об'єднати найпоширеніші думки відповідно до їх підходу.

Так, Коломієць О.Д., Лексин В.М. та Швецова О.М. розуміють фінансовий потенціал як суму всіх фінансових ресурсів, що відбиває ресурсний підхід. На думку Боровикової Є.В., фінансовий потенціал - це потенційна величина доходу, яка враховує такі параметри, як невикористані резерви, невраховані доходи, втрати внаслідок дії різних ризикоутворюючих факторів, а Мерзлікіна Г.С., Шаховська Л.С. та Шаховська Л.С. вважають, що це розглядається як ефект ринкової оцінки потенційних активів, доходів та факторів виробництва у грошовій формі, які можна отримати. Ресурсний цільовий підхід представлений такими дослідниками як Братва Ю.І., Тиштїна О.І., Каменєва Є.В., Сенченко С.В. Думка дослідників процесно-ресурсного

підходу до вивчення фінансового потенціалу відбито у роботі Ісаєва Е.А. та Атаєвої А.Д. А. Ісаєв та А. Атаєва стверджують, що "фінансовий потенціал - це сукупний фінансовий потенціал, який може бути перетворений на фінансові ресурси та активи". Вони заявляють.

Важливо розуміти, що (ir.kneu.edu.ua) основою фінансового потенціалу регіонів та підприємств є обсяг власних та залучених коштів, тобто обсяг фінансових ресурсів, наявних. Інакше кажучи, логіка оцінки така: оцінивши наявні фінансові ресурси, можна оцінити (ir.kneu.edu.ua) фінансовий потенціал підприємства.

Фінансовий потенціал підприємства - це ставлення, що виникає на підприємстві для (ontu.edu.ua) досягнення максимально можливого фінансового (er.nau.edu.ua) результату за умов:

- наявності достатнього обсягу власного капіталу, що відповідає умовам ліквідності та фінансової стійкості; (eztuir.ztu.edu.ua)

- можливості залучення капіталу для реалізації ефективних інвестиційних проектів; (er.nau.edu.ua)

- рентабельність інвестиційного капіталу;

- наявності ефективної системи управління фінансами, що забезпечує прозорість поточної та майбутньої фінансової ситуації.

Фінансовий потенціал - це (eztuir.ztu.edu.ua) справжній потенціал підприємства, той рівень, який може бути досягнутий або вже досягнутий за допомогою наявних ресурсів та можливостей. Крім того, існує пряма залежність між розміром фінансового потенціалу підприємства та рівнем його конкурентоспроможності, оскільки фінансовий (eztuir.ztu.edu.ua) потенціал підприємства може розглядатися як каталізатор ефективного розширення та відтворення.

Збільшення фінансового потенціалу підприємства призводить до збільшення загального обсягу виробництва, загального виторгу, загального доходу та чистого прибутку підприємства. Оцінка фінансового потенціалу проводиться за допомогою методів фінансового аналізу з метою виявлення

очевидних і серйозних недоліків і проблем у виробничо-господарській діяльності підприємств та розробки комплексу заходів по найшвидшому та якісному досягненню позитивних фінансових результатів, які розглядаються як важливий фактор стабільності розвитку організації. Фінансовий потенціал має синергетичний ефект і є реальним ресурсом, спрямованим на підвищення розвитку та ефективності підприємства за заданих внутрішніх та зовнішніх умов.

Фінансовий потенціал може бути об'єктивним чи суб'єктивним. До об'єктивного відносяться ресурси, які можуть брати участь або фактично беруть участь у виробничому процесі. Цей вид фінансового потенціалу легше піддається виміру та аналізу. Суб'єктивні потенціали включають здатність рядових співробітників ефективно використовувати наявні ресурси та здатність керівництва, у тому числі фінансистів компанії, ефективно виконувати свої завдання та оптимально розподіляти наявні кошти. Ці показники від об'єктивних, складніше піддаються аналізу і тому вимагають глибшого розгляду.

Більш детальне розкриття поняття фінансового потенціалу можна знайти у табл.1.1.

Представлені елементи фінансового потенціалу повною мірою відбивають напрям оцінки ефективності **управління фінансовим потенціалом**. (ela.kpi.ua) Однак важливо також враховувати специфіку галузі, в якій працює компанія, що розглядається, і особливості регіону, в якому вона розташована.

Якщо метою є досягнення стабільного розвитку та високого рівня прибутку підприємства, то управління підприємством має починатися з управління його фінансовим потенціалом. **Основною метою управління фінансовим потенціалом підприємства може бути оптимізація фінансових потоків** (ela.kpi.ua) для максимізації позитивних фінансових результатів. Для досягнення цієї мети необхідно ретельно реалізувати усі етапи **управління фінансовим потенціалом**. **Під стратегією управління фінансовим потенціалом** (ela.kpi.ua) підприємства прийнято розуміти сукупність дій, спрямованих на

управління наявними у підприємства фінансовими ресурсами для отримання економічних вигід і постійного функціонування виробничого процесу.

Таблиця 1.1

Параметри для оцінки рівня фінансового потенціалу підприємства

Фінансовий потенціал підприємства		
Ресурси	Спроможності	Можливості
<ul style="list-style-type: none"> - надходження від реалізації продукції, робіт, послуг; - кошти від реалізації активів; - кредитні засоби; - цінні папери; - амортизаційні відрахування; - пайові та інші внески фізичних та юридичних осіб; - кошти від реалізації заставного майна; - пожертвування; - врахована готівка; - дебіторська та кредиторська заборгованість; - інші надходження. 	<ul style="list-style-type: none"> - своєчасне формування фінансових потоків, їх акумулювання та керування ними; - прискорене освоєння інвестицій; (ela.kpi.ua) 	<ul style="list-style-type: none"> - фінансова політика та стратегія; - інвестиційна політика; - облікова політика; - інвестиційна привабливість;
	<ul style="list-style-type: none"> - збільшення капітальної вартості бізнесу; - швидка оборотність капіталу; - стабільність джерел надходження фінансових ресурсів; (ela.kpi.ua) - фінансова гнучкість; - фінансова стійкість; - ліквідність. 	<ul style="list-style-type: none"> - комерційна репутація як позичальника; - ставка рефінансування.

По суті, стратегія управління фінансовим потенціалом (dspace.dsau.dp.ua) – це система цілей та дій щодо застосування інструментів фінансового менеджменту. Ця стратегія є планом з придбання, накопичення та розподілу фінансових ресурсів.

Процес розробки стратегії управління фінансовим потенціалом має складатися з таких елементів

- вивчення поточного фінансового потенціалу підприємства (dspace.dsau.dp.ua) та прогнозування його майбутнього стану;

- вибір ефективних фінансових інструментів;
- управління фінансовими ризиками;

- податкове планування;
- організаційно-правова формалізація та подальше управління фінансовими потоками.

Процес (dspace.dsau.dp.ua) розробки (er.nau.edu.ua) стратегії управління фінансовим потенціалом (ev.ntmu.org.ua) складається з наступних етапів:

- визначення пріоритетів розвитку компанії;
- аналіз та прогнозування фінансово-економічної ситуації зовнішнього середовища, аналіз внутрішнього середовища підприємства, виявлення (ev.ntmu.org.ua) його сильних та слабких сторін;
- визначення цілей формування та розподілу ресурсів;
- планування та управління фінансовими потоками та ресурсами;
- розробка та реалізація стратегій управління фінансовим потенціалом у рамках стратегічного планування;
- управління стратегіями управління фінансовим потенціалом.
- використання результатів аналізу визначення стратегічного напрямку розвитку підприємства'.

Кожне підприємство розробляє свою стратегію управління фінансовим потенціалом. (ela.kpi.ua) Для підприємств особливо важливо бути в курсі подій на фінансовому ринку та у регіоні, щоб своєчасно приймати важливі рішення.

При формуванні стратегії управління розвитком підприємства використовуються кількісні та якісні методи. Оскільки потрібне спільне використання обох методів, для підприємств важливо вирішити проблему успішного симбіотичного використання обох методів у процесі побудови стратегії.

При формуванні стратегії управління фінансовим потенціалом підприємства необхідно керуватися такими принципами науковості

- системність – всі елементи системи управління фінансовим потенціалом взаємопов'язані;
- адаптивність - Система управління фінансовим потенціалом

підприємства повинна мати характеристики, що дозволяють їй стійко функціонувати під впливом факторів зовнішнього середовища";

- динамічність – процес управління фінансовим потенціалом (ela.kpi.ua) перебуває під впливом умов зовнішнього середовища;

- об'єктивність;
- науковий характер;
- перспективність;
- заміщуваність – необхідно забезпечити альтернативність інших напрямків, за якими підприємства можуть підтримувати свою конкурентоспроможність.

1.2. Підходи до оцінки фінансового потенціалу підприємства

Обсяг зобов'язань, які має виконати підприємство, залежить від рівня його фінансового потенціалу, відповідно від наявності необхідного обсягу фінансових ресурсів та здатності ефективно їх використати.

Вибір правильних процедур та методів оцінки фінансового потенціалу має вирішальне значення, оскільки сприяє своєчасному виявленню внутрішніх резервів та недоліків та розробленню заходів щодо повного використання наявного потенціалу розвитку”.

Показники для оцінки фінансового потенціалу підприємств вибираються із фінансової звітності та беруться показники, які найдокладніше розкривають фінансове становище підприємства. Існує кілька методів оцінки фінансового потенціалу комерційних підприємств. Наприклад, для оцінки фінансового потенціалу підприємства може бути використана методика Гребенникової В. А., в якій розглядаються такі фінансові показники

1. показники фінансової стійкості
2. показники ефективності діяльності (evnuir.vnu.edu.ua)
3. показники платоспроможності.

Фінансова стійкість показує, наскільки збалансовані фінансові потоки

підприємства і чи є вільні кошти зараз. Визначення структури капіталу також допомагає зробити висновок фінансової стійкості підприємства.

Для правильної оцінки фінансової стійкості важливо проаналізувати напрямок використання фінансових ресурсів компанії, що можна зробити за допомогою показників рентабельності (рентабельність сукупних активів, рентабельність основних засобів, (evnuir.vnu.edu.ua) рентабельність оборотних коштів та рентабельність продажів).

Показники оборотності відображають масштаб фінансових вкладень в активи та швидкість їх оборотності, відображаючи ефективність роботи підприємства.

Третя складова оцінки фінансового потенціалу передбачає розрахунок показників платоспроможності та ліквідності підприємства. Фінансовий потенціал - це обсяг накопичених, повернутих та витрачених фінансових ресурсів для ефективного використання з метою отримання доходу та забезпечення сталого розвитку підприємства". Також можна стверджувати, що рівень фінансового потенціалу підприємства залежить від наявності власного капіталу, способу використання позикового капіталу, рентабельності вкладеного капіталу та наявності ефективної системи фінансового менеджменту.

Відповідно до чинної фінансової звітності підприємства обсяг сформованих ним фінансових ресурсів із різних джерел коштів (у тому числі і матеріальних надходжень, виражених у грошовій формі) слід визначати так:

$$\text{СФР} = \text{В} + \text{ДІД} + \text{ПК} - \text{Преін} - \text{А} - \text{ПДВ} \quad (1.1)$$

де СФР – обсяг сформованих фінансових ресурсів, грн.;

В – виручка (нетто) від реалізації продукції, робіт, послуг, грн.;
(dspace.wunu.edu.ua)

ДІД – доходи від іншої діяльності, грн.;

ПК – розмір пасивного капіталу, грн. Під час розрахунку можна брати

середньорічну величину;

Преін - реінвестований прибуток, величина якого може відповідати величині тієї частини чистого прибутку звітного року, що відповідає нерозподіленому прибутку. Якщо відповідно до облікової політики підприємства нерозподілений прибуток показується накопичувальною сумою, то величину реінвестованого прибутку можна розрахувати як різницю між нерозподіленим прибутком звітного періоду та нерозподіленим прибутком попереднього періоду, грн.;

А - річна сума амортизації за майном підприємства, що амортизується, грн.;

ПДВ – податок на додану вартість за придбаними цінностями, грн.

Обсяг використаних фінансових ресурсів, тобто витрачених у ході діяльності підприємства, слід розраховувати за такою формулою:

$$РФР = С+КВ+УВ+ВІД+СВ+АК-А-ПДВ \quad (1.2)$$

де РФР – обсяг витрачених фінансових ресурсів, грн.;

С – собівартість проданих товарів, робіт, послуг, грн.;

КВ – комерційні витрати, грн.;

УВ – управлінські витрати, грн.;

ВІД – витрати від іншої діяльності, грн.;

СВ - соціальні виплати, дивіденди з чистого прибутку, розмір яких визначається як різниця між величиною чистого прибутку за звітний період та сумою соціальних виплат або сумою дивідендів, грн.;

АК – активний капітал, грн. Під час розрахунку можна брати середньорічну величину.

Відповідно до цих формул визначається обсяг фінансових ресурсів (нетто), оскільки у звіті про фінансові результати відображається нетто-виручка від реалізації товарів, робіт, послуг. Слід зазначити, що ці формули можуть використовуватися для визначення річної величини фінансового

потенціалу підприємства з позицій прийняття такого трактування поняття «потенціал», як сукупність фінансових ресурсів підприємства (доходів та надходжень ззовні з власних та позикових джерел коштів, зовнішніх та внутрішніх, короткострокових та довгострокових) , процентних та безвідсоткових і т.д.). У зв'язку з цілями та завданнями аналізу та визначення фінансового потенціалу за інший період часу (не за рік) слід врахувати, що дані балансу являють собою, по суті, статичну величину частини фінансових ресурсів, а дані зі звіту про фінансові результати є накопичувальними з початку фінансового року до звітної дати.

Наведений алгоритм розрахунку обсягу фінансових ресурсів підприємства забезпечує аргументований та доказовий висновок про те, що амортизація не збільшує обсяг фінансових ресурсів. Інакше висловлюючись, проведена підприємством амортизаційна політика нейтральна стосовно зміни обсягу фінансових (rock-nation.ru) ресурсів і величини фінансового потенціалу підприємства, вимірюваного сукупним обсягом фінансових ресурсів (обсягом доходів і надходжень ззовні).

Обсяги сформованих та витрачених фінансових ресурсів природно рівні (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Джерела формування фінансових ресурсів та напрямки їх витрачання

Джерела	Баланс	Напрямки витрачання
1. Виторг за винятком амортизації	$C\Phi P = P\Phi P$	1. Собівартість, комерційні та управлінські витрати за винятком амортизації
2. Доходи від іншої діяльності (інші доходи)		2. Витрати від іншої діяльності з урахуванням поточного податку на прибуток (dspace.wunu.edu.ua)
3. Пасиви за винятком реінвестованого прибутку та ПДВ за придбаними цінностями		3. Соціальні виплати, дивіденди
Усього сформовано фінансових ресурсів (CΦP = п. 1 + п. 2 + п. 3)		4. Активи за винятком ПДВ щодо придбаних цінностей
		Усього витрачено фінансових ресурсів (PΦP = п. 1 + п. 2 + п. 3 + п. 4)

Фінансовий потенціал підприємства, виражений як сукупний обсяг його фінансових ресурсів, може бути використаний як критеріальний показник, на підставі якого можна поділяти підприємства на малі, середні та великі відповідно до їх можливостей щодо мобілізації та витрачання фінансових ресурсів. Одним із загальноприйнятих критеріїв градації підприємств виступає розмір виручки, та/або цінність підприємства, та/або величина капіталізації, кожен з яких відображає ту чи іншу складові сукупної величини фінансових ресурсів підприємства.

Таким чином, з позиції сукупності всіх доходів та надходжень коштів ззовні, фінансовий потенціал підприємства може вимірюватися абсолютною величиною створених чи використаних підприємством фінансових ресурсів.

Водночас такий підхід до визначення та розрахунку фінансового потенціалу підприємства не забезпечує повну та сутнісну характеристику як самого поняття потенціалу, так і його змісту (eti.edu.ua) та призначення.

Узагальнюючи визначення понять та характеристик фінансового потенціалу підприємства з позицій теорії систем організацій, суспільних наук та теорії фінансів, можна зупинитись на наступних визначеннях поняття фінансового потенціалу підприємства.

У найзагальнішому розумінні фінансовий потенціал підприємства (eti.edu.ua) - це енергетичний потенціал фінансової системи, що забезпечує її саморозвиток, самозбереження, самостійкість.

Розгорнуте визначення поняття фінансового потенціалу, з позицій його економічної сутності, буде наступним: фінансовий потенціал підприємства - це здатність підприємства здійснювати фінансову роботу з акумуляції, віддачі, витрачання фінансових ресурсів за рахунок свого становища (фінансового, економічного, територіального та ін.) щодо інших підприємств, і навіть з допомогою будь-яких інших властивостей самої фінансової системи конкретного підприємства.

Фінансові ресурси є результатом складання двох складових потоків коштів (доходів та надходжень ззовні, див. табл. 1.2). Ці потоки є

підсистемами фінансової системи підприємства, причому цілі кожної їх, зазвичай, збігаються із єдиною метою фінансової системи (зростання фінансового потенціалу, розвиток підприємства, зростання стійкості фінансової системи та інших.).

Фінансовий потенціал підприємства, створюваний у процесі формування фінансових ресурсів за рахунок доходів підприємства, можна вимірювати загальновідомим показником – запасом фінансової міцності, але з деяким уточненням його економічної інтерпретації.

Запас фінансової міцності може бути виражений як у абсолютному значенні, так і відносному до обсягу виручки, а також до сукупних фінансових ресурсів.

Економічна сутність цього показника у тому, що він відбиває рівень цінової конкурентоспроможності підприємства над ринком товарів (робіт, послуг). Цей показник відображає величину тієї частини фінансового потенціалу підприємства, що створюється за рахунок реалізації політики формування, розподілу та використання доходів підприємства. У цьому випадку запас фінансової міцності розглядається як:

- потенційно можливий та допустимий обсяг втрат фінансових ресурсів (виручки), який не допустить переходу фінансової системи із прибуткової до збиткової зони діяльності підприємства;

- потенційно можливий обсяг фінансових ресурсів, що забезпечують певний потенційний запас стійкості фінансової системи.

Ця частина фінансового потенціалу підприємства (old.wszia.opole.pl) використовується фінансовими менеджерами при прийнятті рішень, пов'язаних із збереженням та/або розширенням частки ринку збуту товарів (робіт, послуг), яким володіє підприємство. Чим вище значення цього показника, тим вище фінансовий потенціал підприємства, і тим вище його (old.wszia.opole.pl) потенційні можливості щодо утримання та/або розширення частки ринку збуту товарів (робіт, послуг).

Для розрахунку фінансового потенціалу підприємства

(old.wszia.opole.pl) ФПП, що створюється внаслідок проведення політики формування фінансових ресурсів за рахунок надходжень коштів ззовні, можна скористатися такими показниками.

Рівень доступних підприємства цін платних джерел коштів, як яких виступають рентабельність активів, рентабельність внеоборотных активів і рентабельність оборотних активів (рентабельність основного (eti.edu.ua) і оборотного капіталів). Два останні показники повинні розраховуватися за новими формулами:

$$Ra.k. = Пч / АК * 100\% = Цд \quad (1.3)$$

$$Ro.k. = (Пч/В * А) / ОК * 100\% = Цддл/ср \quad (1.4)$$

$$Rob.k. = (Пч * (Пч/В)*А) / ОБК * 100\% = Цдкр/ср \quad (1.5)$$

де Ra.k – рентабельність активів (авансованого капіталу), %;

Пч – чистий прибуток, грн.;

АК-середньорічна величина активів, грн.;

Ro.k – рентабельність необоротних активів (основного капіталу), %;

В – виручка, грн.;

А – сума амортизації, грн.;

ОК – середньорічна величина необоротних активів, грн.;

Rob.k – рентабельність оборотних активів (оборотного капіталу), %;

ОБК – середньорічна величина оборотних активів, грн.

Сукупний фінансовий потенціал підприємства СФПП є результатом складання обсягу запасу фінансової міцності ЗФП та потенційно доступного обсягу акумуляції фінансових ресурсів ДФР ззовні. Формула розрахунку фінансового потенціалу підприємства має вигляд:

$$\begin{aligned} \text{СФПП} = & \text{ЗФПП} + (\text{Цд} - (1 - \text{Нп}) * \text{Цр}) / 100 * \text{ФРп} + \\ & + ((1 - \text{Нп}) * \text{Цр} - \text{WACC}) / 100 * \text{ФРп} \end{aligned} \quad (1.6)$$

Виходячи з даної методики оцінки фінансового потенціалу, аналіз рівня фінансового потенціалу проводиться у два етапи:

1. по-перше, необхідно визначити фактичний рівень поточного фінансового потенціалу для підприємства (табл. 1.3);

2. по-друге, необхідно оцінити фінансовий потенціал підприємства на основі фінансових показників.

Таблиця 1.3

Рівні фінансового потенціалу підприємств

Рівень ФПП	Характеристика
Високий рівень	Висока рентабельність та стабільне фінансове становище на підприємстві
Середній рівень	Середній рівень рентабельності; а також рівень фінансової стабільності, що залежить від змін зовнішнього та внутрішнього середовища
Низький рівень	Підприємство фінансово нестабільне

Таким чином в межах цього пункту було розглянуто підходи до оцінки та аналізу фінансового потенціалу підприємств, елементи яких будуть використані у подальшому дослідженні.

1.3. Напрями підвищення фінансового потенціалу підприємств

Під напрямками підвищення фінансового потенціалу підприємств розуміється комплекс заходів щодо коригування фінансових ресурсів підприємства з метою досягнення принципів економічного прибутку та безперервності діяльності підприємства.

Якщо в результаті аналізу з'ясується, що фінансовий потенціал підприємства знаходиться на високому рівні, необхідно підтримувати поточні показники і динамічно їх покращувати. Наприклад, завданням фінансового менеджера такому підприємстві може бути збільшення частки оборотних активів, зростання виручки (наприклад, підвищення цін зміни оборотності активів) чи збільшення власного оборотного капіталу.

Щоб збільшити частку власного капіталу у валюті балансу, необхідно скоригувати у бік збільшення співвідношення власних та оборотних

фінансових активів та співвідношення фінансових активів та позикового капіталу. Можливі шляхи підвищення цих коефіцієнтів включають збільшення додаткового капіталу, скорочення касової готівки підприємств та збільшення частки позикового капіталу.

При досягненні високого рівня фінансового потенціалу підприємства також можуть продовжувати вдосконалювати бізнес-процеси управління фінансами, постійно відстежувати фактори зовнішнього середовища, що впливають на фінансове становище підприємства та рівень його фінансового потенціалу, та бути готовими швидко адаптуватися до змін зовнішніх факторів.

За наявності хороших показників фінансово-господарської діяльності підприємства, що забезпечують йому лідируючі позиції та розвинену конкурентоспроможність у своїй галузі, компанія може, крім покращення своїх показників, застосувати диверсифікацію виробництва для досягнення вищого рівня фінансового потенціалу, вийти на інший, ширший, регіональний ринок або розширити свою діяльність ринку. Диверсифікація виробництва не тільки підвищує ефективність виробництва та максимізує економічну вигоду, але й допомагає знизити фінансові ризики за рахунок поділу вироблених товарів та послуг за найменуванням.

Якщо фінансовий потенціал підприємства помірний, то заходи щодо його поліпшення включають, крім вищезгаданого, підвищення рентабельності операційної діяльності, використання ресурсозберігаючих технологій і мотивацію співробітників (використання ключових показників ефективності (KPI) їх роботи).

Якщо фінансовий потенціал компанії невисокий, необхідно "впровадити програмні продукти для автоматизації процесів управління фінансами (аналіз фінансового стану, складання фінансових планів), виділити в організаційній структурі компанії фінансово-економічний відділ та чітко позначити його функції в галузі управління фінансами, підвищити кваліфікацію персоналу, який займається управління фінансами". Необхідно

"підвищити кваліфікацію персоналу, який займається (vsau.org) фінансовим менеджментом".

Важливо відстежувати співвідношення активів, собівартості продукції, оборотного капіталу та періоду оборотності оборотних коштів відповідно до обраної фінансової політики компанії, галузі діяльності та етапу життя організації.

Крім того, важливо враховувати такі фактори, як забезпеченість власними коштами запасів та витрат, забезпечення прийняттого рівня залежності від кредиторів, стійкість темпів зростання власних коштів компанії та якість управління ліквідними активами. При цьому **рівень фінансового потенціалу (essuir.sumdu.edu.ua)** підприємства вищий, ніж у конкурентів із недостатньою забезпеченістю власними оборотними коштами та неефективним їх розподілом.

Нестійкий фінансовий стан підприємства безпосередньо впливає на величину його фінансового потенціалу і може бути викликано необґрунтованою структурою майна підприємства, співвідношенням активів і зобов'язань, великою часткою простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості, низьким завантаженням виробничого потенціалу.

Для позитивного впливу на три найважливіші показники фінансового потенціалу (**обсяг фінансових ресурсів та (essuir.sumdu.edu.ua)** їх дохідність, ефективність управління грошовими потоками та система фінансового менеджменту підприємства) необхідно коригувати співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, коефіцієнт ліквідності та коефіцієнт достатності чистого грошового потоку, а також проводити моніторинг темпів зростання оборотності капіталу та вартості чистих активів підприємства необхідно контролювати.

Про **рівень фінансового потенціалу (essuir.sumdu.edu.ua)** компанії та його поліпшення можна говорити з погляду фінансово-економічної рівноваги компанії, досягнення якої, відповідно, можна розуміти як рівність власного капіталу та нефінансових активів, а також позикового капіталу та фінансових

активів. Обидві ці рівноваги припускають однакові характеристики підприємств, що перебувають у обороті.

Розрахункове значення, тобто точка фінансово-економічної рівноваги кожного підприємства є унікальним. Вона передбачає наявність поточної платоспроможності та початкового рівня фінансової стійкості.

У міру збільшення запасу стійкості та платоспроможності (від гарантованого до абсолютного) підприємство підвищує свій рівень і рухається вгору від початкової точки. Це вимагає збільшення перевищення власного капіталу над нефінансовими активами, що, своєю чергою, впливає на перевищення фінансових активів над позиковим капіталом.

Для досягнення стану фінансово-економічної рівноваги та підвищення рівня фінансового потенціалу необхідно забезпечити довгострокові та ліквідні нефінансові активи власним капіталом підприємства.

Це означає, що це фінансові активи (кошти, високоліквідні цінних паперів, поточна дебіторська заборгованість і довгострокові фінансові вкладення) перебувають у рівновазі з позиковим капіталом (довгострокова і короткострокова і кредиторська заборгованість), т. е. фінансові активи повністю покривають зобов'язання організації.

Саме таке становище є стійким і негативно впливає на рівень фінансового потенціалу компанії. Наприклад, якщо необхідно терміново погасити кредиторську заборгованість, це можна зробити за рахунок фінансових активів, а не шляхом продажу обладнання (що спричинило б зупинку виробничого циклу). Крім того, втрата запланованої рентабельності довгострокових фінансових вкладень може бути погашена кредиторами без шкоди для репутації компанії та погіршення її кредитної історії.

Наприклад, аналіз показників рівня фінансового потенціалу компанії за методикою В. А. Гребенникової дозволяє, крім перерахованих вище, визначити заходи щодо його поліпшення. Наприклад, збільшення довгострокових зобов'язань для підвищення коефіцієнта покриття інвестицій або збільшення різниці між дебіторською та кредиторською заборгованістю,

Також, якщо взяти за приклад показники за методикою Сухової Л.Ф., то для збільшення "коефіцієнта покриття інвестицій" можна використовувати показники методики Сухової Л.Ф.; якщо взяти як приклад показники методики Ф., то підвищення рівня фінансового потенціалу можна застосувати кілька заходів, серед яких такі можливі: збільшення виручки; зниження собівартості; зниження комерційних витрат; зниження середньозваженої ціни капіталу; збільшення фінансових ресурсів, що формуються за рахунок (dspace.uzhnu.edu.ua) грошової виручки.

Іншими словами, низка заходів та напрямів щодо підвищення рівня фінансового потенціалу підприємств дуже різноманітна, включаючи "вдосконалення кадрової та маркетингової політики, управління фінансово-господарською діяльністю та управління фінансовими ризиками".

Висновки до 1 розділу

В межах цієї частини дослідження представлено низку визначень фінансового потенціалу, визначено фактори, що впливають на рівень фінансового потенціалу, та представлені найбільш поширені заходи щодо підвищення фінансового потенціалу компаній. З іншого боку, було розглянуто методологія В.А. Гребеннікової, Г.С. Мерзлікіної та Л.Ф. Мерзлікіної, кожна з яких має свої сильні та слабкі сторони. Однак якщо при розрахунку фінансового потенціалу необхідно зупинитися на одному варіанті, краще зупинитися на унікальній і найбільш складній методиці Л.Ф. Суховий. Дана методика заснована на розрахунку показників, що не зустрічаються в інших методах оцінки, та не дублює погляди інших дослідників. Фактично, незважаючи на складність багатьох розрахунків та ідентифікації результатів аналізу, дана методика дає точні результати при врахуванні багатьох факторів, таких як час та фактори ризику. За допомогою методики Л.Ф. Суховий можна оцінювати компанії з погляду фінансового потенціалу та приймати ефективні управлінські рішення. Саме завдяки цим перевагам

можна розробити рекомендації щодо покращення фінансового потенціалу підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ (dspace.oneu.edu.ua)

ТОВ “МОЛОКОЗАВОД № 1”

2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства малого бізнесу ТОВ “Молокозавод № 1”

З метою розкриття обраного напрямку магістерського дослідження було обрано підприємство малого бізнесу ТОВ “Молокозавод № 1”, який 29.10.2021 року було зареєстровано Виконавчим комітетом Криворізької міської ради як правонаступник ТОВ «Криворізький міськмолокозавод № 1». Це підприємство є одним з провідних молокопереробних підприємств в м. Кривий Ріг. Протягом всього часу підприємство розвивалось, вдосконалювались технології, збільшувався асортимент продукції.

Юридична адреса: м. Кривий Ріг, пл.Горького, 10.

Фактична адреса виробничих потужностей: м. Кривий Ріг, вул. Окружна, 171

Промислова площа ТОВ “Молокозавод № 1” пов’язана з містом автомобільною дорогою. Загальна площа, яку займає (dspace.nuft.edu.ua) ТОВ “Молокозавод № 1”, складає – 1709 м². Дослідження історичного розвитку ТОВ “Молокозавод № 1”, показало, що підприємство було засноване на початку 1940-х років. У 1944 році, після визволення м. кривий Ріг від німецько-фашистських загарбників, відновлено роботу молочного заводу. У 1957 році його побудовано на новій ділянці, де він нині і розташований. Потужність переробки молока складала 50 тонн за зміну.

Разом з тим, у 1987-1990 роках було (dspace.nuft.edu.ua) проведено реконструкцію заводу з добудовою виробничих площ з метою збільшення потужності та розвинення асортименту молочної продукції. У 1988-1990 роках для більш повного забезпечення молочними продуктами жителів

(dspace.nuft.edu.ua) м. Кривий Ріг на заводі були побудовані ділянка з виробництва продукції з незбираного молока потужністю 10 тонн за зміну та ділянка виробництва фасованого морозива. Було встановлено нові потужності з виробництва морозива, масла, казеїну. (studfile.net) Крім того, «Молокозавод № 1» було проведено реконструкцію ділянки виробництва морозива, холодильно-компресорної ділянки, холодильних камер для готової продукції, організовано транспортний підрозділ з 25 транспортних одиниць (з них – 13 молоковозів), організовано фірмову торгівлю у м. Кривий Ріг. З 1995 року (dspace.nuft.edu.ua) по 2004 рік на заводі додатково створено 110 робочих одиниць. У кінці 2010 (dspace.nuft.edu.ua) «Молокозавод № 1» став Приватним акціонерним товариством (studfile.net) «Криворізький молочний завод», який у 2014 р. перетворено на ТОВ «Криворізький молокозавод № 1», правонаступником якого стало ТОВ «Молокозавод № 1».

На сьогоднішній день ТОВ (dspace.tneu.edu.ua) «Молокозавод № 1» є одним із провідних підприємств у молокопереробній галузі в Дніпропетровській області. Нині на заводі виробляється близько 50 видів молочних продуктів і морозива під торгівельною маркою «Лукавиця». (studfile.net)

У 2020-2022 роках ТОВ «Молокозавод № 1» пропонував споживачам понад 14 найменувань новацій високоякісної молочної продукції: молоко пастеризоване, молоко пряжене, ряжанка, кефіри та біокефіри, йогурти питні, сметана, сир селянський та нежирний, сир м'який «Адигейський», сирки дитячі, десерти, масло селянське, морозиво. (obmol.com.ua)

У відповідності з Статутом діяльності ТОВ «Молокозавод № 1» основними видами діяльності за КВЕД виступають наступні напрямки (табл. 2.1).

Колектив ТОВ «Молокозавод № 1» постійно працює над покращенням якості продукції, поліпшенням харчової цінності і смакових властивостей, розширення її асортименту. ТОВ «Молокозавод № 1» постійно приймає

активну участь у (dspace.uzhnu.edu.ua) виставках, конкурсах, фестивалях де незалежними експертами оцінюється якість молочної продукції. (dspace.nuft.edu.ua)

Таблиця 2.1

Основні види діяльності за КВЕД ТОВ “Молокозавод № 1” у 2022 році

Код за КВЕД	Вид діяльності товариства згідно КВЕД
10.51 (jarch.donnu.edu.ua)	Перероблення молока, виробництво масла та сира
10.52	Виробництво морозива
46.11	Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами
46.19	Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту
46.39	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
47.29	Роздрібна торгівля іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах (dspace.nuft.edu.ua)

Висока якість продукції торгової марки достойно оцінена експертами, а це - Золота медаль загальнонаціонального конкурсу «100 кращих товарів України» за відмінну якість масла вершкового «Селянське», Золота та медаль та кубок фестивалю морозива, Гран-прі за ряжанку 2,5 % жиру та Золота медаль за масло солодковершкове селянське «Криворізьке» 72,5 % жиру в дегустаційному конкурсі якості молочних продуктів, який проводила національна асоціація молочників України «Укрмолпром», сертифікат на "Знак якості" для маркування цільномолочної продукції, та багато інших нагород. (dspace.nuft.edu.ua)

Слід зазначити організаційна структура ТОВ “Молокозавод № 1” включає наступні підрозділи: виробничий цех; відділи транспорту, механічний, заготівлі сировини, збуту готової продукції, торгівлі, будівельно-ремонтний; виробнича лабораторія, бухгалтерія, адміністрація. (clarity-project.info) Дочірніх підприємств, філій, представництв та інших

відокремлених структурних підрозділів немає. Вивчення діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” показало наявність таких будівель і споруд (dspace.nuft.edu.ua) (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Основні будівлі та споруди в організаційно – виробничій структурі ТОВ “Молокозавод № 1” у 2022 році

Структурний підрозділ	Основні елементи структурного підрозділу ТОВ “Молокозавод № 1”
Адміністративно-побутовий корпус	кабінет директора, служба головного інженера, механіка, бухгалтерія, плановий відділ, відділ кадрів, відділ охорони праці, розрахунковий відділ, відділ реалізації готової продукції та актові зали.
Головний виробничий корпус	приймальна дільниця, маслоцех, цех виготовлення незбираної молочної продукції, цех виготовлення морозива та лабораторія.
Корпус ремонтного відділу	електрики, фрезерувальник, слюсарі, токар і зварювальник. (dspace.nuft.edu.ua) Бригада по проведенню капітальних та поточних ремонтів виробничих підрозділів
Виробничий цех.	Цех виробництва вафельних стаканчиків для морозива.
Окремі корпуси допоміжних служб	відділ заготівлі сировини, медична частина, автопарк, котельня, бензоаправка, мийка молочних цистерн та хімчистка (dspace.nuft.edu.ua) робочої одежі.

Вивчення діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” показало, що значну увагу колектив приділяє лабораторному контролю. Така ситуація пов’язана з тим, що вимірювальна виробнича лабораторія забезпечує контроль за фізико-хімічними та мікробіологічними показниками: закупленої молочної сировини; готової молочної та сирної продукції; по ходу технологічного процесу виробництва продукції; допоміжних матеріалів; пакувальних матеріалів; контроль санітарного стану виробництва (store.obmol.com.ua) молока, сирної продукції та морозива. Для виконання лабораторного контролю ТОВ “Молокозавод № 1” має Свідоцтво про атестацію

вимірювальної виробничої лабораторії №70А-94-10, видане 05.10.2010 року і чинне до 05.10.2014. Кожна партія молочної та сирної продукції, що виготовляється, контролюється від закупленої сировини, по ходу технологічного процесу і на протязі (store.obmol.com.ua) всього терміну зберігання, з метою забезпечення гарантованої якості молочної, сирної та пастерелізованої продукції та відповідності її нормативній документації. (store.obmol.com.ua) На (store.obmol.com.ua) підставі результатів проведених аналізів проводяться коригуючі дії, спрямовані на усунення причин виявлених недоліків та з метою вдосконалення технології виробництва. За показниками безпеки та на вміст ГМО вся продукція ТОВ “Молокозавод № 1” контролюється атестованими лабораторіями і відповідає допустимим рівням, згідно нормативної документації [67].

Слід зазначити висновки державної санітарно-епідеміологічної експертизи є на всі види молочно - сирної продукції, згідно асортиментного переліку, дійсні на термін дії нормативних документів. Сертифікати відповідності є на серійне виробництво продукції: масла солодковершкового «Криворизького» 72,5% та 73%, спреда (dspace.nuft.edu.ua) солодковершкового «Криворизького» 72,5% загального жиру, зокрема молочного жиру 50% від загального жиру (dspace.nuft.edu.ua) [67].

Основною діяльністю ТОВ “Молокозавод № 1” є перероблення молока, виробництво масла та сиру, що забезпечується за рахунок використання виробничих потужностей (www.stockworld.com.ua) та основних засобів. У 2022 році виробнича потужність ТОВ “Молокозавод № 1” теоретично складає 43200 т в рік, тобто 120 т молока на добу, а практично потужність відмічається на рівні 50-60 т за добу. На кінець 2022 року первісна вартість основних засобів (www.stockworld.com.ua) ТОВ “Молокозавод № 1” становить 61825 тис.грн., знос – 36177 тис. грн., залишкова вартість – 25648 тис.грн. Станом на початок звітної періоду загальний ступінь зносу основних засобів ТОВ “Молокозавод № 1” становить 54,33%, станом на

кінець звітнього періоду загальний ступінь зносу становить 58,54%. Усі основні засоби використовуються в господарській діяльності ТОВ «Молокозавод № 1» [67].

Ступінь використання обладнання ТОВ «Молокозавод № 1» становить 78%. Основних засобів, які вилучені із господарської діяльності, знаходяться на реконструкції або законсервовані, у ТОВ «Молокозавод № 1» немає. Суттєві зміни у вартості основних засобів зумовлені їх оновленням. Варто зазначити у 2022 році відбулося оновлення основних засобів. Надійшло за 2022 рік основних засобів на суму 4493 тис. грн. за первісною вартістю. З них 718 тис. грн. - будівлі і споруди, 975 тис. грн. - машини і обладнання, 2467 тис. грн. - транспортні засоби. Разом з тим, первісна вартість вибувших основних засобів -935 тис. грн., знос - 890 тис. грн., більша частина яких - машини, обладнання і транспортні засоби.

Молокозавод постійно працює над оновленням асортименту продукції під торгівельною маркою «Лукавиця». Динамічні зміни, які відбулися з виробництвом основних видів молочної продукції представлено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка виробництва основних видів молочної продукції ТОВ «Молокозавод № 1» у 2020- 2022 році

Вид молочної продукції	Виробництво молочної продукції (тон)			Виробництво молочної продукції (тис. грн.)		
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Масло	471	527	531	31367	48212	49360
Молоко	9145	10458	10712	55887	75112	78630
Сир кисломолочний	385	356	342	16961	19002	18425
Сметана	953	871	795	24376	28502	27213
Кефір	1103	947	969	10771	11888	13005

Морозиво	191	171	199	7904	8413	9601
----------	-----	-----	-----	------	------	------

Зазначені дані свідчать про те, що ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020-2022 роки проводив зміну політику щодо виробництва молочної продукції. Маркетологи ТОВ “Молокозавод № 1” постійно відстежували попит на окремі види молочної продукції та проводять постійне корегування її випуску. Такі молочні продукти як масло, молоко, кефір та морозиво відзначаються стійкою тенденцією збільшення, проте сир кисломолочний та сметана у 2022 році демонструють тенденцію зменшення. Взагалі за період дослідження ТОВ “Молокозавод № 1” збільшив випуск масла на 57,4 %, молока на 40,7 %, кефіру на 20,7%, морозива на 21,5%. Разом з тим, виробництво сиру кисломолочного з 2020-2022 роки ТОВ “Молокозавод № 1” знизилося на 8,6%, а у 2022 році виробництво сметани зменшилося на 4,5%.

Позитивним в діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” є чітка динаміка зростання чистого доходу протягом останніх трьох років: 2020 рік – 183810 тис. грн.; 2021 рік – 237295 тис. грн., 2022 рік – 246985 тис. грн. Також із фінансовим зростанням ТОВ “Молокозавод № 1” і збільшується загальна сума податків до бюджету. За 2022 рік було сплачено 19645 тис. грн., у 2021 році - 13211 тис. грн., а у 2020 році 12976 тис. грн. Якісні параметри молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” дозволили постачання молочної продукції на експорт. У 2022 році експорт становив 15,3 млн. грн., що складає 6,6% в загальному обсязі продажу. Вплив сезонних змін полягає у дефіциті та високій ціні на сировину в зимовий період, водночас з дещо підвищеним попитом на готову продукцію та надлишком сировини влітку. (clarity-project.info)

На даний момент ТОВ “Молокозавод № 1” отримує сировину від господарств-постачальників на основі договірно-контрактних закупок. Так як ТОВ “Молокозавод № 1” знаходиться на госпрозрахунку і є акціонерним

товариством то закупівля сировини проводиться на основі укладених прямих договорів з господарствами. Також ТОВ «Молокозавод № 1» має закупівельні пункти сировини від населення. В умовах ринкової економіки і жорсткої конкуренції закупівля сировини має для ТОВ «Молокозавод № 1» велике значення. Сировинною зоною (studfile.net) для підприємства є 4 райони. (studfile.net) У 2022 році джерелами сировини є: (obmol.com.ua) Криворізький район - 8100,46 тис. т - 38%, Дніпропетровська обл. - 5095,32 тис. т - 35%, Долінський р-н Кіровоградської обл. - 1897 тис. т - 10%, Олександрійський р-н Кіровоградської обл. - 2813,063 т. - 13%.

При цьому постачальниками більше 10% обсягу постачання є ТОВ «Агромілк», ПАТ «Долінське», ТОВ «Мейк Агро». (obmol.com.ua) Молоко закуповують в КСП і фермерських господарствах, а також від населення через заготівельні пункти. Населення здає молоко в заготівельні пункти, а автоцистерни КСП, а також автоцистерни заводу збирають молоко з них. Для господарств умовами договору (якщо це потрібно) встановлюють норму повернення знежиреного молока. На даний час радіус доставки молочної сировини на ТОВ «Молокозавод № 1» складає близько 40 кілометрів. Доставка молока на завод здійснюється молочними автоцистернами (об'ємом 3,5 тонни). (studfile.net)

Такі товари як молоко пастеризоване, молоко пряжене, ряжанка, кефіри та біокефіри, йогурти питні, сметана, сир селянський та нежирний, сир м'який "Адигейський", масло селянське, морозиво (dspace.nuft.edu.ua) та інші реалізуються на всій території Дніпропетровської області. Зокрема замовниками є: торгова мережа магазинів "Молочні продукти" в (clarity-project.info) м.Кривий Ріг, м.Жовті Води та смт. Петрове, супермаркети, промислові підприємства, приватні підприємці, фірмові магазини "Лукавиця" та кафе "Морозиво" в м. Кривий Ріг. Зокрема, це ТОВ "АЛДОЛАТ ", МПП "Анков", ТОВ «Світлий дім», Криворізька ГРЕС, ПАТ "Дніпроенерго", ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ТОВ «АШАН УКРАЇНА ГІПЕРМАРКЕТ».

(clarity-project.info)

З кожним роком колектив займається оновленням та покращенням професійних якостей своїх працівників. Кадрова програма ТОВ “Молокозавод № 1” спрямована на забезпечення підвищення кваліфікації працівників та їх соціального забезпечення, заохочення акціонерів – працівників ТОВ “Молокозавод № 1” у вигляді виплати (obmol.com.ua) дивідендів. За останні періоди діяльності середньооблікова чисельність штатних працівників зменшилася на 13 осіб (табл. 2.4).

Аналітична цінка показала, що за 2020-2022 роки ТОВ “Молокозавод № 1” зменшило середньооблікову чисельність штатних працівників облікового складу на 13 осіб. На 01.01.2019 року їх величина склала 256 осіб. Середньооблікова чисельність працюючих на умовах неповного робочого часу (obmol.com.ua) у 2021 році знизилася на 2 особи, а в 2022 році знизилася до рівня 20 осіб. В свою чергу середньооблікова кількість зовнішніх сумісників планується ТОВ “Молокозавод № 1” характеризує стійка тенденція зниження: у 2020 році – 6 осіб; у 2021 році -5 осіб, а у 2022 році 3 особи. За період дослідження постійно змінюється чисельність осіб працюючих за цивільно-правовими угодами. На 01.01.2019 року чисельність осіб працюючих за цивільно-правовими угодами ТОВ “Молокозавод № 1” становила 2 особи.

Таблиця 2.4

Аналіз чисельності працівників ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки

Показники	На кінець періоду, роки			Відхилення (+; -)	
	2020	2021	2022	2021 / 2020	2022 / 2021
1. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб (5fan.ru)	269	264	256	- 5	-8
2. Середньооблікова чисельність	26	24	20	-2	-4

працюючих на умовах неповного робочого часу, (obmol.com.ua) осіб					
3. Середньооблікова кількість зовнішніх сумісників, осіб	6	5	3	-1	-2
4. Чисельність осіб працюючих за цивільно-правовими угодами, осіб	3	4	2	+1	-2

Слід зазначити, що з кожним роком простежується стійка тенденція збільшення фонду оплати праці ТОВ “Молокозавод № 1”. Так у 2021 році його величина склала 21306 тис. грн., а у 2020 році представлена сумою 17100 тис. грн. У 2022 році величина фонду оплати праці становила 26872 тис. грн. [65-67].

Динаміка змін фонду оплати праці ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020-2022 роки представлена на рис. 2.1.

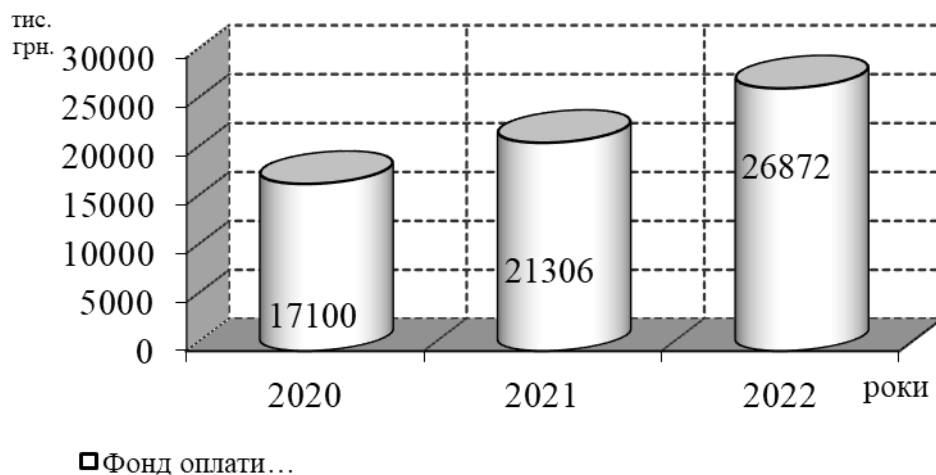

Рис. 2.1. Графічна оцінка динаміки фонду оплати праці ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки

Наступним кроком дослідження виступає аналіз ключових економічних показників діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” за останні три роки. (clarity-project.info) Інформаційним ресурсом для формування економічного паспорту виступає пакет документів, які виступають у ролі накопичувального носія, що відображає операційну діяльність в кінці звітного періоду економісти, аналітики, обліковці та фінансисти ТОВ

“Молокозавод № 1” проводять ряд аналітичних процедур та визначають відхилення основних виробничо – фінансових критеріїв розвитку. Такий підхід забезпечує більш повне інформаційне поле, що обирається за основу в період прийняття управлінського рішення щодо подальшого розвитку ТОВ “Молокозавод № 1”. Вивчення результатів діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” вивчити поведінку головних критеріїв діяльності за 2020-2022 роки(табл. 2.5).

За даними табл. 2.5 можна зробити ряд висновків, об’єм реалізації молочних виробів ТОВ “Молокозавод № 1” зріс у 2021 році на 53 млн. грн., а у 2022 році на 10 млн. грн. На 01.01.2019 року об’єм реалізації молочних виробів становив 247 млн. грн. Приріст демонструють у 2021 році такі статті як: незавершені капітальні інвестиції на суму 4 млн. грн.; торгівельно-виробничі запаси на суму 3 млн. грн. Фонд оплати праці (obmol.com.ua) зростає на 4 млн. грн. Торгівельний прибуток від реалізації молочних виробів демонструє зменшення на 1 млн. грн., а, як наслідок, чистий торгівельний прибуток на 01.01.2021 року складає 8 млн. грн. Це надає можливість досягти рентабельність реалізації молочних виробів на рівні 3,9% у 2021 році. У 2022 році ситуація змінюється. Так статті незавершені капітальні інвестиції, торгівельно-виробничі запаси та готові молочні вироби практично не мають приросту. Проте у 2022 році тенденцію збільшення зберігають статті фонд оплати праці, (obmol.com.ua) собівартість реалізованих молочних виробів та витрати на збут молочних виробів. В цілому у 2022 році ТОВ “Молокозавод № 1” характеризує об’єм реалізації молочних виробів на рівні 247 млн. грн. при собівартості реалізованих молочних виробів 215 млн. грн., що сприяло отриманню величини чистого прибутку в обсязі 7 млн. грн. [65-67].

Таблиця 2.5

Економічний паспорт діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки

Показники	На кінець періоду дослідження, роки			Відхилення (+; -)	
	2020	2021	2022	2021 /	2022 /

				2020	2021
Об'єм реалізації молочних виробів, млн. грн.	184	237	247	+53	+10
Незавершені капітальні інвестиції, млн. грн.	2	6	6	+4	-
Торгівельно-виробничі запаси, млн. грн.	12	15	15	+3	-
Готові молочні вироби, млн. грн.	4	7	7	+3	-
Чисельність персоналу, осіб	269	264	256	-5	-8
Фонд оплати праці, (obmol.com.ua) млн. грн.	17	21	27	+4	+6
Собівартість реалізованих молочних виробів, млн. грн.	158	207	215	+49	+8
Витрати на збут молочних виробів, млн. грн.	12	14	16	+2	+2
Прибуток від реалізації молочних виробів (операційний), млн. грн.	11	10	9	-1	-1
Чистий торгівельний прибуток, млн. грн.	9	8	7	-1	-1
Рентабельність реалізації молочних виробів, %	6,9	3,9	3,3	-3	-0,6

Наочне представлення змін основних критеріїв економічного паспорту ТОВ “Молокозавод № 1” у розрізі торгівельно виробничих запасів та витрат на збут молочної продукції за 2020-2022 роки демонструє діаграма представлена на рис. 2.2.

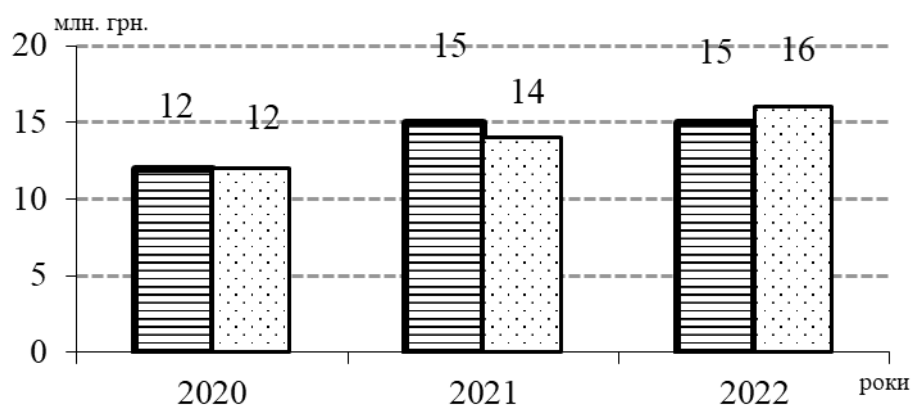

Рис. 2.2. Графічна оцінка динаміки торгівельно - виробничих запасів та витрат на збут молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки

Таким чином, об'єктом дослідження в магістерській роботі виступає підприємство середнього бізнесу, яке займається виробництвом молочної

продукції різного асортименту під торгівельною маркою «Лукавиця». У 2020-2022 роках ТОВ «Молокозавод № 1» пропонував споживачам понад 50 найменувань високоякісної молочної продукції: молоко пастеризоване, молоко пряжене, ряжанка, кефіри та біокефіри, йогурти питні, сметана, сир селянський та нежирний, сир м'який «Адигейський», сирки дитячі, десерти, масло селянське, морозиво. (obmol.com.ua) За період дослідження ТОВ «Молокозавод № 1» збільшив випуск масла на 57,4 %, молока на 40,7 %, кефіру на 20,7%, морозива на 21,5%. Разом з тим, виробництво сиру кисломолочного з 2020-2022 роки ТОВ «Молокозавод № 1» знизилося на 8,6%, а у 2022 році виробництво сметани зменшилося на 4,5%. У 2022 році експорт молочної продукції становив 15,3 млн. грн., що складає 6,6% в загальному обсязі продажу. (clarity-project.info) На 01.01.2019 року об'єм реалізації молочних виробів становив 247 млн. грн. У 2022 році величина фонду оплати праці становила 26872 тис. грн., а кількість працюючих 256 осіб. ТОВ «Молокозавод № 1» проводить прибутковий вид діяльності, постійно працює над оновленням асортименту молочної продукції та розширює мережу її реалізації. Операції з реалізації молочної продукції (clarity-project.info) рентабельні, у 2022 році показник рентабельності реалізації молочних виробів ТОВ «Молокозавод № 1» досяг 3,3 %.

Наступним кроком дослідження виступає оцінка та аналіз рентабельності реалізованої продукції ТОВ «Молокозавод № 1».

2.2. Оцінка та аналіз складових фінансового потенціалу ТОВ «Молокозавод № 1»

Економічний вид діяльності ТОВ «Молокозавод № 1» включає доволі значний обсяг робіт серед яких провідне місце належить проведенню оцінки та аналізу фінансового потенціалу підприємства за рахунок визначення підсумкового показника - рентабельності молочних виробів (далі- Rmw).

Rmw, який визначається аналітиками ТОВ “Молокозавод № 1” на основі інформаційної бази, яка накоплена за даними економічних та фінансових звітів.

З метою розширення меж дослідження в магістерській дипломній роботі та розкриття предмету дослідження було обрано період діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” з 2020 по 2022 роки. Зазначений період діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” характеризує приріст реалізації молочної продукції, (clarity-project.info) зріст її собівартості, проте рівень торговельного прибутку дещо знизився. Така ситуація виникла за рахунок перевищення темпів приросту собівартості реалізації молочної продукції (clarity-project.info) у порівнянні з темпами приросту чистого доходу. Разом з тим ТОВ “Молокозавод № 1” постійно працює над розширенням асортименту молочної продукції та підвищенням її якісних параметрів. Аналітична оцінка Rmw проводиться аналітиками ТОВ “Молокозавод № 1” в кінці звітного періоду після завершення формування річних звітів. Як правило отримані розрахунково – аналітичні результати знаходять своє відображення в Пояснювальних записках до річного звіту. У зазначеному документі економісти та аналітики ТОВ “Молокозавод № 1” надають свої коментарії щодо змін критеріїв, які не відповідають плановому рівню.

Для проведення аналітично – розрахункових процедур щодо Rmw ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки складемо інформаційну таблицю (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Інформаційний ресурс для оцінки Rmw ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020-2022 роки, млн. грн.

Показник	Період дослідження, роки			Відхилення (+; -)	
	2020	2021	2022	2021 / 2020	2022 / 2021
Товарообіг в роздрібних цінах	184	237	247	+53	+10

Товарообіг в цінах собівартості реалізованих молочних виробів	158	207	215	+49	+8
Валовий прибуток від реалізації молочних виробів	26	30	32	+4	+2
Прибуток від операційної діяльності	11	10	9	-1	-1
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	10	10	9	-	-1
Чистий прибуток	9	8	7	-1	-1

Результати досліджень показують, що за 2020-20018 роки ТОВ “Молокозавод № 1” характеризується стійкою тенденцією збільшення товарообігу молочних виробів в роздрібних цінах: у 2020 році – 184 млн. грн.; у 2021 році – 237 млн. грн.; у 2022 році – 247 млн. грн. При цьому, відмічається зріст товарообігу в цінах собівартості реалізованих молочних виробів який на 01.01.2019 року становив 247 млн. грн., що на 63 млн. грн. більше у порівнянні з 2020 роком діяльності. Позитивним в діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” можна вважати зріст торгівельного прибутку від реалізації молочних виробів. Цей критерій на 01.01.2019 року досяг 32 млн. грн. Разом з тим такі статті як прибуток від операційної діяльності та прибуток від звичайної діяльності до оподаткування показують тенденцію зниження. Величина чистого торгівельного прибутку у 2022 році склала 7 млн. грн., що на 2 млн. грн.. менше у порівнянні з 2020 роком діяльності ТОВ “Молокозавод № 1”. Таке явище можна вважати негативним в діяльності ТОВ “Молокозавод № 1”.

Використовуючи програму Microsoft Excel представимо динамічні зміни, які відбулися із товарообігом в роздрібних цінах та товарообігом в цінах собівартості реалізованих молочних виробів ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки (рис. 2.3).

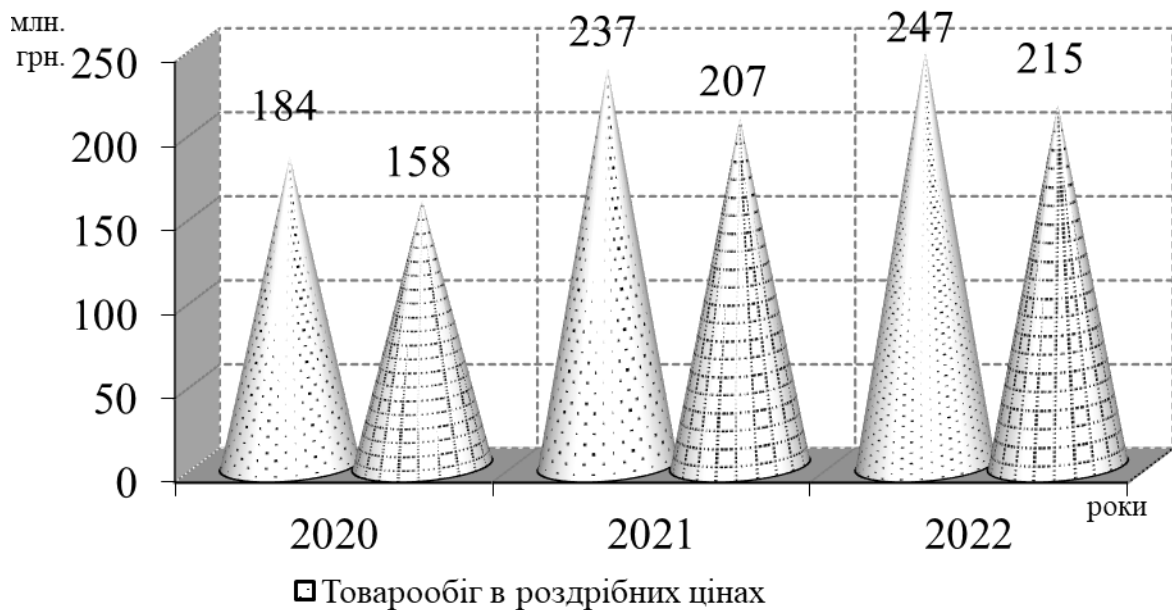

Рис. 2.3. Графічна оцінка динаміки товарообігу в роздрібних цінах та товарообігу в цінах собівартості реалізованих молочних виробів ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки

Спираючись на отримані результати дослідження проведемо оцінку R_{mw} ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки. Обирають табличний метод систематизації даних проведемо ряд розрахунків(табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Алгоритм розрахунку R_{mw} ТОВ “Молокозавод № 1”
за 2020- 2022 роки, %

Період дослідження, роки	Алгоритм розрахунку R_{mw}	Результат розрахунку R_{mw}
R_{mw} за валовим прибутком		
2020	$R_{(T)} = (26 : 184) \times 100$	14,13
2021	$R_{(T)} = (30 : 237) \times 100$	12,66
2022	$R_{(T)} = (32 : 247) \times 100$	12,96
R_{mw} за операційним прибутком		
2020	$R_{(o)} = (11 : 184) \times 100$	5,98
2021	$R_{(o)} = (10 : 237) \times 100$	4,22
2022	$R_{(o)} = (9 : 247) \times 100$	3,64
R_{mw} за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування		
2020	$R_{(z)} = (10 : 184) \times 100$	5,43

2021	$R(з) = (10 : 237) \times 100$	4,22
2022	$R(з) = (9 : 247) \times 100$	3,64
Rmw за чистим прибутком		
2020	$R(ч) = (9 : 184) \times 100$	4,89
2021	$R(ч) = (8 : 237) \times 100$	3,38
2022	$R(ч) = (7 : 247) \times 100$	2,83

Враховуючи дані табл. 2.7 можна зробити висновки, що Rmw за торгівельним прибутком демонструє стійку змінну тенденцію під впливом нарощування обсягу валового прибутку: у 2020 році – 14,13%; у 2021 році – 12,66 %; у 2021 році – 12,96%. При цьому, Rmw за операційним прибутком характеризує стійку політику зменшення так, як у 2022 році величина операційного прибутку знизилася у порівнянні з 2020 роком діяльності майже на 2 млн. грн. На 01.01.2019 року показник склав 3,64%. У 2020 – 2022 роках тенденцію зниження демонструють Rmw за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування та Rmw за чистим торгівельним прибутком. Величина зазначених критеріїв знизилася відповідно на 1,79 % та 2,06 %. В цілому Rmw за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування становив: у 2020 році – 5,43 %; у 2021 році – 4,22 %; у 2022 році – 3,64 %. В свою чергу Rmw за чистим прибутком. Демонструє наступну величину: у 2020 році – 4,89 %; у 2021 році – 3,38 %; у 2022 році – 2,83 %.

За допомогою комп'ютерної програми обробки інформації наочно представимо зміни, які відбулися з Rmw за операційним та чистим прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки, % (рис. 2.4).

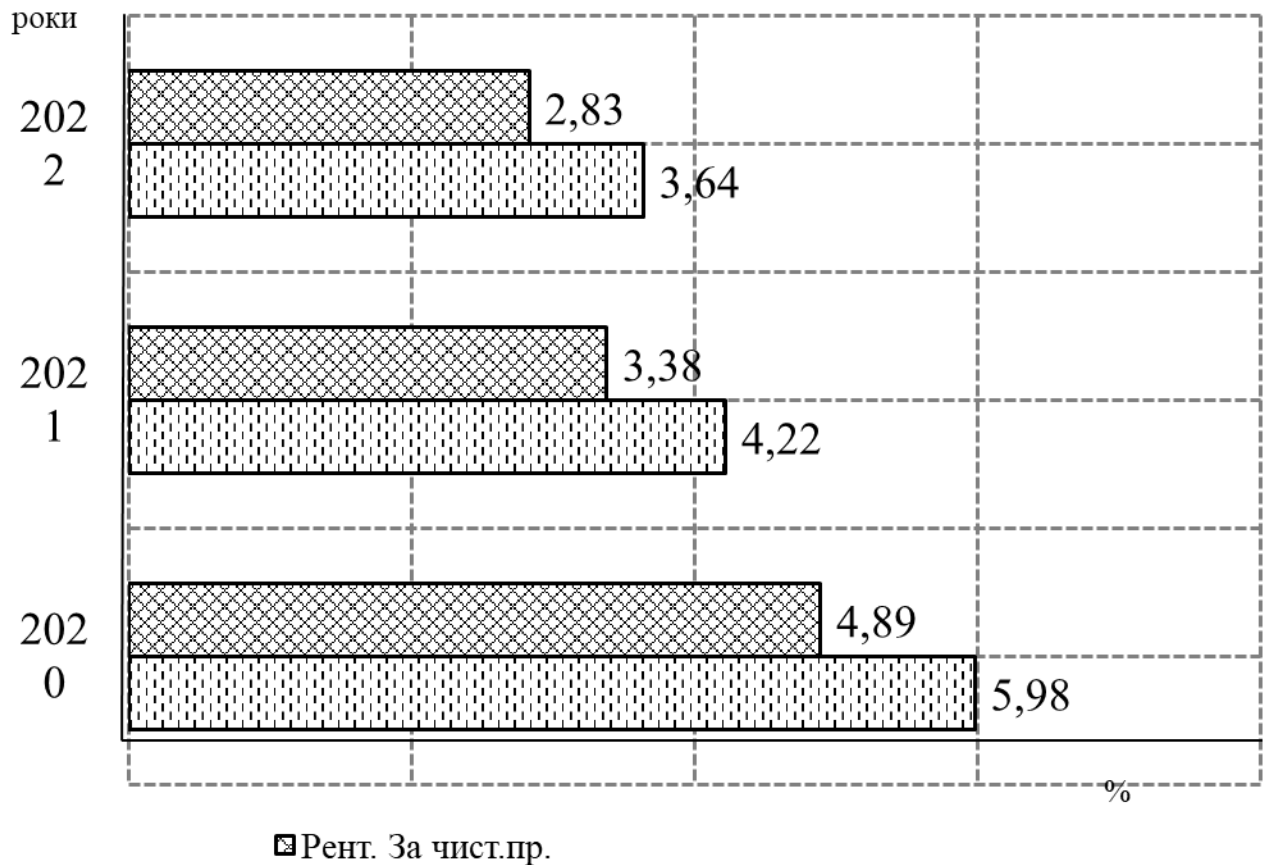

Рис. 2.4. Графічна оцінка динаміки RmW за операційним та чистим прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки,

З метою більш повного дослідження зміни обраного критерію оцінки ефективності використання фінансового потенціалу підприємства - показника RmW ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки - звернемося до аналітичної оцінки формування окремих видів прибутку. Накопичувальною інформацією для такого виду аналітичного дослідження виступає форма № 2 «Звіт про фінансові результати» ТОВ “Молокозавод № 1”, яка складається фінансово – економічними працівниками в кінці кожного звітного періоду. Вказаний документ систематизує базу даних, яка стосується всіх видів доходу та витрат, що приймають участь у процесах формування інформаційного потоку різних видів прибутку за звітний період. Одним із провідних показників вважають саме операційний прибуток, отже обираючи табличний метод обробки інформаційного ресурсу проведемо аналітичні

дослідження (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз фінансових результатів від операційної діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки, млн. грн.

Показники	Період дослідження, роки			Відхилення (+; -)	
	2020	2021	2022	2021 / 2020	2022 / 2021
1. Торгівельний дохід від реалізації молочних виробів	184	237	247	+53	+10
2. Собівартість реалізованих молочних виробів	158	207	215	+49	+8
3. Валовий прибуток від реалізації молочних виробів	26	30	32	+4	+2
4. Інші операційні доходи (www.ronl.ru)	3	2	4	-1	+2
5. Адміністративні витрати	4	5	5	+1	-
6. Витрати на збут молочних виробів	12	14	16	+2	+2
7. Інші операційні витрати	3	3	6	-	+3
8. Фінансовий результат від операційної діяльності (www.ronl.ru)	11	10	9	-1	-1

Аналітична оцінка показала, що у 2020-2022 роках торгівельний дохід від реалізації молочних виробів ТОВ “Молокозавод № 1” представлено політикою зростання. При цьому доволі значний приріст показника належить саме 2021 року діяльності. У 2022 році показник також зростає, проте темпи зросту уповільнення у порівнянні з 2021 роком діяльності. Взагалі за 2020-2022 роки торгівельний дохід ТОВ “Молокозавод № 1” зріс майже на 63 млн. грн. Такий критерій як собівартість реалізованих молочних виробів демонструє стійку тенденцію збільшення. За обраний період дослідження його величина зросла на 57 млн. грн. На 01.01.2019 року показник склав майже 215 млн. грн. Зазначені зміни вплинули на формування валового

(торгівельного) прибутку ТОВ “Молокозавод № 1”.: у 2020 році – 26 млн. грн.; у 2021 році – 30 млн. грн.; у 2022 році – 32 млн. грн. Економісти ТОВ “Молокозавод № 1” проводять зміну політику щодо формування величини інших операційних доходів. Їх величина на 01.01.2019 року склала 4 млн. грн., що значно більше по відношенню до 2020 року діяльності ТОВ “Молокозавод № 1”. Витратний механізм накопичу вальних статей, які чинять вплив на формування операційного прибутку ТОВ “Молокозавод № 1” має долі різну тенденцію до формування. Так адміністративні витрати змінюються у 2021 році на 1 млн. грн., проте суттєвих змін у 2022 році не зазнають. Величина критерію на 01.01.2019 року склала 5 млн. грн. Витрати на збут молочних виробів ТОВ “Молокозавод № 1” демонструють стійку тенденцію збільшення, а як наслідок їх величина на 01.01.2019 року досягла майже 16 млн. грн. В свою чергу інші операційні витрати у 2021 році залишаються в межах 3 млн. грн., проте у 2022 році зростають майже вдвічі. Така політика формування статей доходу та витрат призвела до отримання наступної величини фінансовий результат від операційної діяльності ТОВ “Молокозавод № 1”: у 2020 році – 11 млн. грн.; у 2021 році – 10 млн. грн.; у 2022 році – 9 млн. грн.

За допомогою програми Microsoft Excel наочно представимо зміни, які відбулися з фінансовим результатом від операційної діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки, (рис. 2.5).

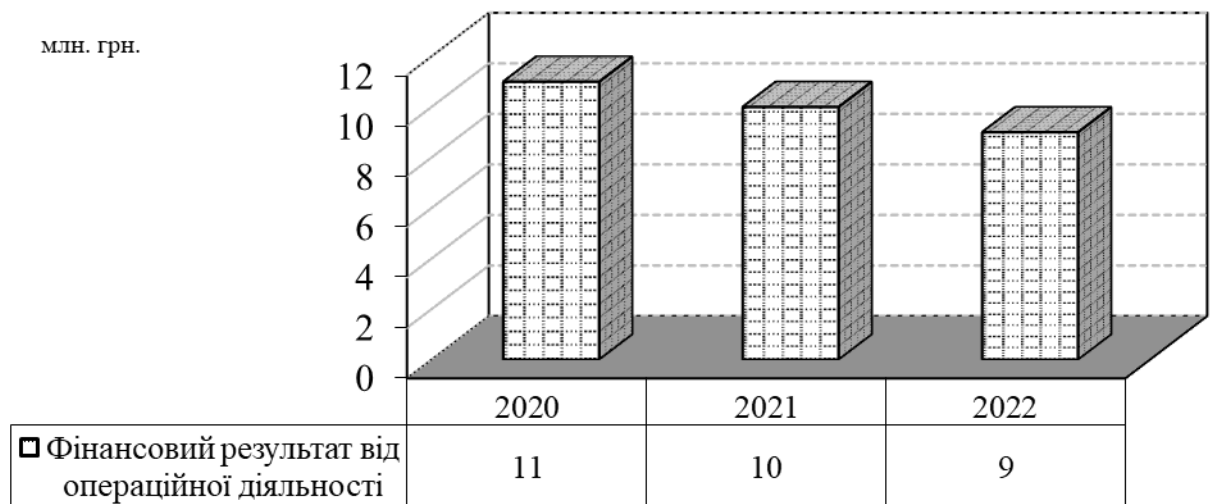

Рис. 2.5. Графічна оцінка динаміки величини фінансового результату від операційної діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020-2022 роки

Таким чином, оцінка та аналіз Rmw ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020-2022 роки показали, що аналітики ТОВ “Молокозавод № 1” проводять політику постійного нарощування торгівельного доходу, проте мало уваги приділяють витратним статтям, які демонструють перевищення темпів росту по відношенню до статей доходу. У 2022 році торгівельний дохід склав 247 млн. грн., а собівартість реалізації молочних виробів становила 2015 млн. грн. Величина валового та операційного прибутку ТОВ “Молокозавод № 1” у 2022 році демонструють різні підходи до формування. Валовий прибуток зростає до величини 32 млн. грн., проте прибуток від операційної діяльності навпаки знижується та становить на 01.01.2019 року 9 млн. грн. Зазначені зміни впливають на формування політики ТОВ “Молокозавод № 1” щодо критеріїв рентабельності на базі різних видів прибутку. За обраний період оцінювання та аналізу показників R підприємства середнього бізнесу відзначається тенденція їх зниження. На 01.01.2019 року рентабельність реалізації молочних виробів за чистим прибутком склала 2,83 %.

Наступним етапом дослідження виступає оцінка та аналіз результативності формування елементів фінансового потенціалу ТОВ

“Молокозавод № 1”.

2.3. Оцінка та аналіз ефективності формування елементів фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1”

Оцінку та аналіз ефективності формування елементів фінансового потенціалу здійснюється відповідно до підходу, який наведений у 1 розділі дослідження, шляхом дослідження рівня та динаміки рентабельності ресурсів ТОВ “Молокозавод № 1” (далі – Rr). Таку оцінку проводять аналітики ТОВ “Молокозавод № 1” в період оцінювання критерію Rmw на базі різних видів прибутку. Як правило оцінювання проводиться за декілька звітних періодів, що надає можливість отримувати більш розширений інформаційний потік для прийняття управлінських рішень. На першому етапі оцінювання аналітики ТОВ “Молокозавод № 1” накопичують інформацію стосовно фінансового потенціалу. В основу його обрано активи ТОВ “Молокозавод № 1”, власний капітал та виробничі ресурси. При цьому аналітики ТОВ “Молокозавод № 1” в основу розрахунку також обирають прибутки, що отримані від операційної та звичайної діяльності, а також валовий та чистий прибуток. Обробка інформаційного ресурсу відбувається при залученні табличного та графічного методу представлення даних. Такий підхід до обробки аналітичної інформації надає можливість аналітикам ТОВ “Молокозавод № 1” зробити більш обґрунтовані висновки по отриманим результатам дослідження. Для проведення відповідних розрахунків щодо змін Rr складемо таблицю інформаційної бази даних (табл. 2.9).

За даними табл. 2.9 можна зробити висновок, що активи ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки демонструють стійку тенденцію збільшення. Їх приріст у 2021 році склав 9 млн. грн., а у 2022 році 8 млн. грн. На 01.01.2019 року активи ТОВ “Молокозавод № 1” становили 72 млн. грн. В свою чергу, власний капітал ТОВ “Молокозавод № 1” у 2020-2022 роках зазнає управлінської політики, яка націлена на його збільшення: у 2020 році –

50 млн. грн.; у 2021 році – 57 млн. грн.; у 2022 році – 65 млн. грн. Такий підхід можна вважати позитивним моментом в діяльності ТОВ “Молокозавод № 1”. Варто зазначити темпи приросту активів підприємства середнього бізнесу перевищують темпи приросту власного капіталу.

Таблиця 2.9

Інформаційний ресурс для оцінки ефективності формування фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” за допомогою показника RmW за 2020-2022 роки, млн. грн.

Показник	Період дослідження, роки			Відхилення (+; -)	
	2020	2021	2022	2021 / 2020	2022 / 2021
Товарообіг в роздрібних цінах	184	237	247	+53	+10
Товарообіг в цінах собівартості реалізованих молочних виробів	158	207	215	+49	+8
Валовий прибуток від реалізації молочних виробів	26	30	32	+4	+2
Прибуток від операційної діяльності	11	10	9	-1	-1
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	10	10	9	-	-1
Чистий прибуток звітного періоду	9	8	7	-1	-1
Активи	55	64	72	+9	+8
Власний капітал	50	57	65	+7	+8

Наочне представлення результатів дослідження щодо динаміки величини активів і власного капіталу ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020-2022 роки проведено за допомогою програми Microsoft Excel (рис. 2.6).

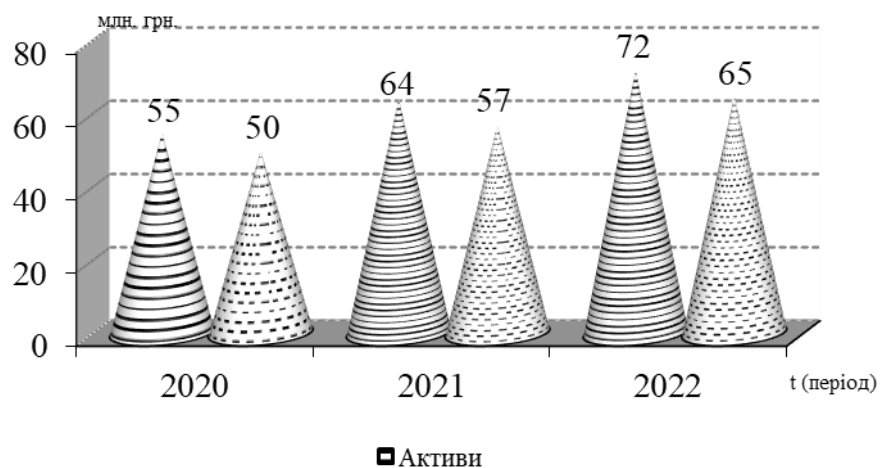

Рис. 2.6. Графічна оцінка динаміки величини активів і власного капіталу ТОВ

“Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки

Результати проведених досліджень надають змогу провести визначення критерію рентабельність активів (далі - Rr (ак)) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки з позиції активів (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Алгоритм розрахунку Rr (ак) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки, %

Період дослідження, роки	Алгоритм розрахунку Rr (ак)	Результат розрахунку Rr (ак)
Rr (ак) за валовим прибутком		
2020	$R_{(T)} = (26 : 55) \times 100$	47,3
2021	$R_{(T)} = (30 : 64) \times 100$	46,9
2022	$R_{(T)} = (32 : 72) \times 100$	44,4
Rr (ак) за операційним прибутком		
2020	$R_{(o)} = (11 : 55) \times 100$	20,0
2021	$R_{(o)} = (10 : 64) \times 100$	15,6
2022	$R_{(o)} = (9 : 72) \times 100$	12,5
Rr (ак) за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування		
2020	$R_{(z)} = (10 : 55) \times 100$	18,2
2021	$R_{(z)} = (10 : 64) \times 100$	15,6
2022	$R_{(z)} = (9 : 72) \times 100$	12,5
Rr (ак) за чистим прибутком		
2020	$R_{(ч)} = (9 : 55) \times 100$	16,4
2021	$R_{(ч)} = (8 : 64) \times 100$	12,5
2022	$R_{(ч)} = (7 : 72) \times 100$	9,7

У відповідності з даними табл. 2.10 щодо Rr (ак) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки можна зробити ряд висновків:

– Rr (ак) за валовим прибутком від реалізації молочних виробів ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки демонструє стійку тенденцію зменшення: у 2020 році – 47,3%; у 2021 році – 46,9%; у 2022 році – 44,4%. Така ситуація склалася на основі меншого приросту торговельного прибутку у порівнянні з темпами приросту активів;

– Rr (ак) за операційним прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” характеризує стійку тенденцію зменшення на базі зміни операційного прибутку: у 2020 році – 11 млн. грн.; у 2021 році – 10 млн. грн.; у 2022 році –

9 млн. грн. Темпи збільшення активів ТОВ “Молокозавод № 1” недостатні для формування тенденцій збільшення критерію Rr (ак) за операційним прибутком;

– Rr (ак) за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування (dspace.nuft.edu.ua) у 2020 році склала 18,2% на базі прибутку від звичайної діяльності до оподаткування 10 млн. грн. У 2021 році величина прибутку від звичайної діяльності до оподаткування залишилася на рівні минулого періоду, а саме 10 млн. грн., а, як наслідок, рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування (dspace.nuft.edu.ua) становила лише 15,6%. У 2022 році ТОВ “Молокозавод № 1” продовжує тенденцію зниження прибутку, а як наслідок рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування на (www.pdf-archive.com) рівні 12,5%.

– Rr (ак) за чистим прибутком (phd.znu.edu.ua) демонструє стійку тенденцію зниження. На 01.01.2019 року критерій становив 9,7 %, що на 6,7 % менше у порівнянні з 2020 роком.

Наочно представимо зміни, що відбулися з Rr (ак) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки за прибутком від реалізації молочних виробів та операційним прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” (рис. 2.7).

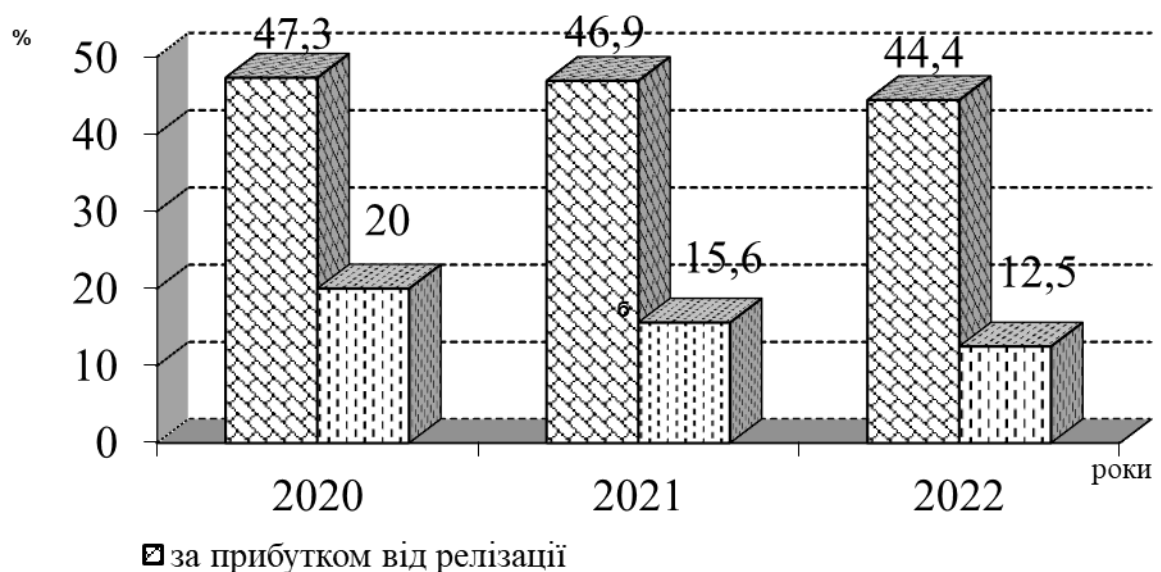

Рис. 2.7. Графічна оцінка динаміки Rr (ак) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020-2022 роки

Проведені дослідження надали змогу встановити, що відбувається за всіма видами прибутку зниження рентабельності активів, тобто – зниження ефективності використання наявного фінансового потенціалу. Така ситуація пояснюється аналітиками ТОВ “Молокозавод № 1” темпами приросту активів, які перевищують темпи приросту прибутків.

Наступним етапом вивчення виступає аналіз Аналіз Rr (ак) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Аналіз Rr (ак) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки (основа → змін в активах ТОВ “Молокозавод № 1”)

Показники	Період дослідження, роки			Відхилення (+; -)	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
1. Rr (ак) за валовим прибуток від реалізації молочних виробів, %	47,3	46,9	44,4	-0,4	-2,5
2. Rr (ак) за операційним прибутком, %	20,0	15,6	12,5	-4,4	-3,1
3 Rr (ак) за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування, %	18,2	15,6	12,5	-2,6	-3,1
4. Rr (ак) за чистим прибутком, %	16,4	12,5	9,7	*3,9	-2,8

Аналіз Rr (ак) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки, що у 2020 році Rr (ак) за валовим прибуток від реалізації молочних виробів становила 47,3%, а у 2021 році знизився до рівня 46,9%, а у 2022 році показник знизився до рівня 44,4 %. При цьому Rr (ак) за операційним прибутком у 2021 році знижується на 4,4% та становить лише 15,6%, у 2022 році продовжує знижуватися на 3,1 % та становить на 01.01.2019 року 12,5%. Rr (ак) за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування знижується у 2021 році на 2,6%, а у 2022 році знижується на 3,1%. Така ситуація призвела до того,

що критерій на 01.01.2019 рік становить 12,5%. В свою чергу, Rr (ак) за чистим прибутком характеризує у 2021 році величина 12,5%. На 01.01.2019 року Rr (ак) за чистим прибутком склала 9,7%.

Проведені дослідження показують, що Rr (ак) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки демонструє стійку тенденцію зниження рівня, що свідчить про скорочення результативності використання фінансового потенціалу підприємства.

З метою поглиблення результатів магістерського дослідження проведемо ряд розрахунків, які розкриють інформацію про поведінку такого критерію як рентабельність власного капіталу (далі - Rr (wk)), оскільки власний капітал є важливою складовою фінансового потенціалу будь-якого підприємства. Методику розрахунку збережемо як оцінювання попередніх критеріїв(табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Алгоритм розрахунку Rr (wk) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки, %

Період дослідження, роки	Алгоритм розрахунку Rr (wk)	Результат розрахунку Rr (wk)
Rr (wk) за валовим прибутком		
2020	$R(r) = (26 : 50) \times 100$	52,0
2021	$R(r) = (30 : 57) \times 100$	52,6
2022	$R(r) = (32 : 65) \times 100$	49,2
Rr (wk) за операційним прибутком		
2020	$R(o) = (11 : 50) \times 100$	22,0
2021	$R(o) = (10 : 57) \times 100$	17,5
2022	$R(o) = (9 : 65) \times 100$	13,8
Rr (wk) за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування		
2020	$R(z) = (10 : 50) \times 100$	20,0
2021	$R(z) = (10 : 57) \times 100$	17,5
2022	$R(z) = (9 : 65) \times 100$	13,8
Rr (wk) за чистим прибутком		
2020	$R(ch) = (9 : 50) \times 100$	18,0
2021	$R(ch) = (8 : 57) \times 100$	14,0
2022	$R(ch) = (7 : 65) \times 100$	10,8

Оцінювання критерію Rr (wk) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки засвідчило зниження критерію за всіма видами прибутку. Така ситуація

є негативною та потребує втручання фахівців ТОВ “Молокозавод № 1” з позиції розробки заходів щодо темпів приросту прибутку та власного капіталу й, відповідно, важливої складової фінансового потенціалу підприємства.

Слід зазначити, що за період дослідження величина Rr (wk) за валовим прибутком на 01.01.2022 року становила 49,2 %, що у порівнянні з 2020 роком діяльності менше майже на 2,8 %. В свою чергу на 01.01.2019 року Rr (wk) за операційним прибутком становив 13,8 %, а у 2020 році демонстрував величину на рівні 22 %, тобто падіння відбулося майже на 8,2 %. При цьому Rr (wk) за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування за обраний період дослідження відзначився зменшенням на 6,2 %. Наслідком зазначених подій стає падіння величини Rr (wk) за чистим прибутком: у 2020 році – 18%; у 2021 році – 14 %; у 2022 році – 10,8 %.

Наступним кроком вивчення виступає процес вивчення обраних критеріїв в динаміці. Залучаючи інформаційний ресурс отриманий в розрахунковій табл. 2,12 проведемо Аналіз Rr (wk) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки (табл. 2.13)

Таблиця 2.13

Аналіз Rr (wk) ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020- 2022 роки (основа → змін у власному капіталі ТОВ “Молокозавод № 1”)

Показники	Період дослідження, роки			Відхилення (+; -)	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1. Rr (wk) за валовим прибуток від реалізації молочних виробів, %	52,0	52,6	49,2	+0,6	-3,4
2. Rr (wk) за операційним прибутком, %	22,0	17,5	13,8	-4,5	-3,7
3 Rr (wk) за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування, %	20,0	17,5	13,8	-2,5	-3,7
4 Rr (wk) за чистим прибутком, %	18,0	14,0	10,8	+4,0	-3,2

Вивчення критеріїв оцінювання рівня $Rr(wk)$ ТОВ «Молокозавод № 1» за 2020- 2022 роки підкреслює необхідність окреслення групи заходів націлених на зростання прибутку та власного капіталу, де прибуток розглядається як результат використання фінансового потенціалу, а власний капітал – як його важлива складова. Такий підхід надасть можливість підвищити ефективність формування та використання фінансового потенціалу, покращити рівень прибутковості ресурсних видів рентабельності та приведе до підвищення прибутковості діяльності ТОВ «Молокозавод № 1».

Таким чином, оцінка та аналіз фінансового потенціалу ТОВ «Молокозавод № 1» на підставі оцінки рівня рентабельності ресурсів $Rr(wk)$ за 2020- 2022 роки надали змогу дійти наступних висновків: за всіма видами прибутку підприємства середнього бізнесу простежується падіння критерію рентабельності ресурсів; зазначена ситуація виникла на основі перевищення темпів приросту активів та власного капіталу підприємства середнього бізнесу; на 01.01.2019 року критерії оцінювання рентабельності ресурсів а чистим прибутком становили з позиції активів 9,7%, що по відношенню до 2020 року діяльності підприємства менше на 6,7%, а з позиції рентабельності власного капіталу 10,8%, зниження по відношенню до 2020 року діяльності відбулося на 7,2%.

Висновки до розділу 2

Об'єктом дослідження в магістерській дипломній роботі виступає ТОВ «Молокозавод № 1» , який займається випуском та реалізацією майже 50 видів молочних виробів і морозива під торгівельною маркою «Лукавиця». До 7% молочної продукції підприємства експортується зарубіжним партнерам, майже 20 видів молочної продукції відзначені нагородами за дотримання смакових якостей. Підприємство тісно співпрацює з великими торгівельними

підприємствами, має певні взаємовідносини з комерційними партнерами, які виступають постачальниками молочної сировини шляхом проведення спільних заходів щодо підвищення її якісних складових.

У цілому у 2022 році ТОВ “Молокозавод № 1” характеризує об’єм реалізації молочних виробів на рівні 247 млн. грн.. при собівартості реалізованих молочних виробів 215 млн. грн., що сприяло отриманню величини чистого прибутку в обсязі 7 млн. грн. На даний час на підприємстві середнього бізнесу працює 256 осіб, які постійно підвищують свій професійний рівень на базі різного рівня освіти. Валовий прибуток від реалізації молочних виробів досяг майже 32 млн. грн. у 2022 році.

В якості критеріїв ефективності формування та використання фінансового потенціалу підприємства було обрано показники рентабельності реалізації продукції та рентабельності ресурсів.

Рентабельність реалізації молочної ТОВ “Молокозавод № 1” за останні три роки діяльності значно знизилася. Це пов’язано з тим, що темпи приросту прибутків не відповідають темпам приросту доходів від реалізації молочної продукції та її собівартості. У 2022 році рентабельність реалізації молочної продукції за валовим прибутком підприємства середнього бізнесу склала 12,96%, за операційним прибутком 3,64%, а за чистим прибутком 2,83%;

Дослідження рентабельності ресурсів ТОВ “Молокозавод № 1” за 2020-2022 роки показало, що критерію незалежно від виду прибутку притаманна стійка тенденція зниження. Як і в попередньому випадку темпи приросту активів та власного капіталу підприємства середнього бізнесу значно перевищують темпи приросту прибутків. У 2022 році рентабельність активів підприємства за чистим прибутком склала 9,7%, а рентабельність власного капіталу відзначена на рівні 10,8%.

З метою підвищення ефективності використання наявного фінансового потенціалу ТОВ «Молокозавод № 1» у майбутньому періоді доцільно

змінити політику щодо формування доходу від реалізації молочних виробів, собівартості реалізації молочних виробів, прибутку від різних видів діяльності, що надасть можливість покращити ситуацію з рівнем прибутковості діяльності. В основу заходів варто покласти усунення або зменшення розриву між темпами приросту доходу від реалізації молочних виробів, активів та власного капіталу підприємства (knowledge.allbest.ru) середнього бізнесу по відношенню до темпів приросту прибутків від різних видів діяльності. Наслідком таких подій стане підвищення рівня рентабельності діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” в майбутньому.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ (knowledge.allbest.ru) ТА ВИКОРИСТАННЯМ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ “МОЛОКОЗАВОД № 1”

3.1. Змістовність проблем та шляхи їх вирішення в управлінні результатами використання фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1”

ТОВ “Молокозавод № 1” є представником підприємств малого бізнесу, який за останні роки діяльності демонструє наявні проблеми в управлінських циклах, що пов'язані з формуванням рентабельності реалізації молочної продукції та рентабельністю ресурсів. Така ситуація свідчить про доцільність та необхідність визначення кола існуючих проблем розвитку підприємства середнього бізнесу, які чинять негативний вплив на його прибутковість.

Вивчення діяльності підприємства показало, що ТОВ “Молокозавод № 1” працює в умовах жорсткої конкуренції як на ринку закупівлі молочної сировини, так і на ринку реалізації готової молочної продукції. Молочна продукція ТОВ “Молокозавод № 1” представлена на ринку під торговою маркою «Лукавиця». Впроваджується прогресивне технологічне устаткування, вдосконалюються технологічні процеси і освоюються нові види молочної продукції. Молочна продукція виробляється з натуральної молочної сировини, відповідає державним стандартам і іншій (obmol.com.ua) нормативно - технічній документації. Разом з тим в діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” зустрічаються ризики, які негативно впливають на його розвиток взагалі. Так у 2020-2022 роках основні ризики діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” були пов'язані з коливанням попиту населення на молочну продукцію, зокрема, у 2022 році у зв'язку зі зниженням купівельної спроможності населення. В умовах, коли падає попит (dSPACE.nuft.edu.ua) на більш дорогі види молочної продукції, такі як сир кисломолочний, сметана

(обсяг виробництва у 2021 році сиру кисломолочного склав 356 т, у 2022 році – 320 т, сметани у (obmol.com.ua) 2021 році - 871 т, а у 2022 році – 805 т), (dspace.nuft.edu.ua) ТОВ “Молокозавод № 1” запроваджує ряд заходів по запобіганню ризиків, а саме економісти ТОВ “Молокозавод № 1” здійснюють структурні зміни у обсягах виробництва і нарощує виробництво таких найнеобхідніших видів молочної продукції, як масло (обсяг виробництва у 2021 склав 527 т, у 2022 році – 531 т), та молоко (обсяг виробництва у 2021 році склав 10458 т, у 2022 році 11002 т). Для управління ризиками економісти ТОВ “Молокозавод № 1” використовує методи прогнозування. (obmol.com.ua)

До складу проблем, які взагалі впливали на діяльність ТОВ “Молокозавод № 1” у 2020-2022 році та визначали результативність використання його фінансового потенціалу включені наступні (рис. 3.1).

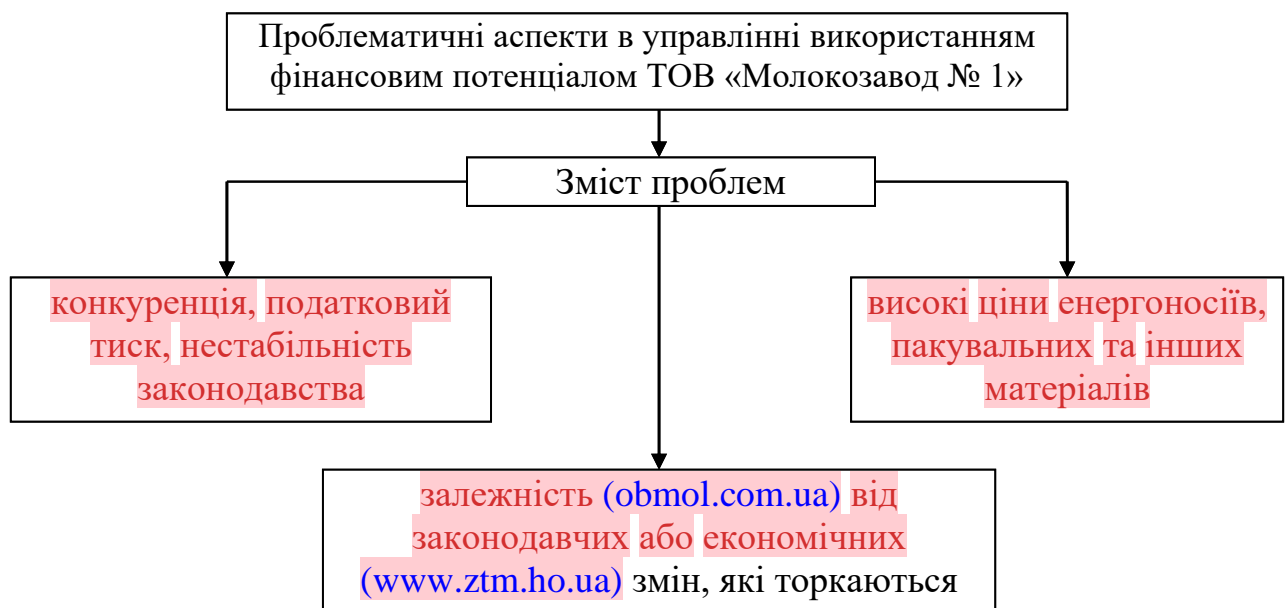

Рис. 3.1. Проблематичні аспекти в управлінні використанням фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1”

Як показують дослідження сьогодні ТОВ “Молокозавод № 1” ще не готовий на 100% до жорсткої конкуренції з потужними міжнародними

компаніями. Тому надалі маркетологам ТОВ “Молокозавод № 1” потрібно працювати над продовженням гармонізації діючих стандартів до вимог європейських та світових, активізувати роботу по впровадженню систем управління якістю ISO та систем управління безпечністю . При цьому маркетологам ТОВ “Молокозавод № 1” пропонується систему якості молочної продукції слід розглядати як цільову підсистему управління ТОВ “Молокозавод № 1” та як багатоплановий механізм управління процесами і ресурсами усіх складових елементів функціонування. Така пропозиція пов’язана з тим, що удосконалення системи управління якістю молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” з одного боку призведе до зростання витрат на якість у (ufj.ho.ua) структурі виробничих витрат, з іншого боку покращення якісних параметрів молочної продукції надасть можливість збільшити експортні поставки та підвищити її конкурентоздатність. Наслідком таких подій стане позитивний вплив на підвищення рентабельності діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” у майбутньому.

ТОВ “Молокозавод № 1” має низку проблем в процесах формування сировинного ресурсу для молочної продукції. На даний час основними постачальниками сировини для випуску молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” є Криворізький район - 8100,46 тис.т – 38%, Дніпропетровська обл. - 5095,32тис.т — 35%, Долінський р-н. - 1897тис.т — 10%, Олександрійський р-н — 2813,063т. - 13%. Крім того постачальниками більше 10% обсягу постачання є ТОВ «Агромілк», ТОВ «Мейк Агро». (obmol.com.ua) У даному випадку до проблематичних аспектів маркетологи ТОВ “Молокозавод № 1” включають (рис. 3.2).

Кожна із зазначених проблем має негативний вплив на розвиток ТОВ “Молокозавод № 1”, а саме на цикл управління виробництвом випуску молочної продукції та рентабельністю випуску її взагалі. Джерелом зазначених проблем виступають безпосередні постачальники молочної сировини. ТОВ “Молокозавод № 1” територіально обмежений при виборі

постачальників молочної сировини так, як терміни її використання для випуску якісної молочної продукції обмежені. Разом з тим рівень зносу обладнання, яке постачальник використовує для процесів обробки молочної сировини досяг критичної межі майже 80-85 %.

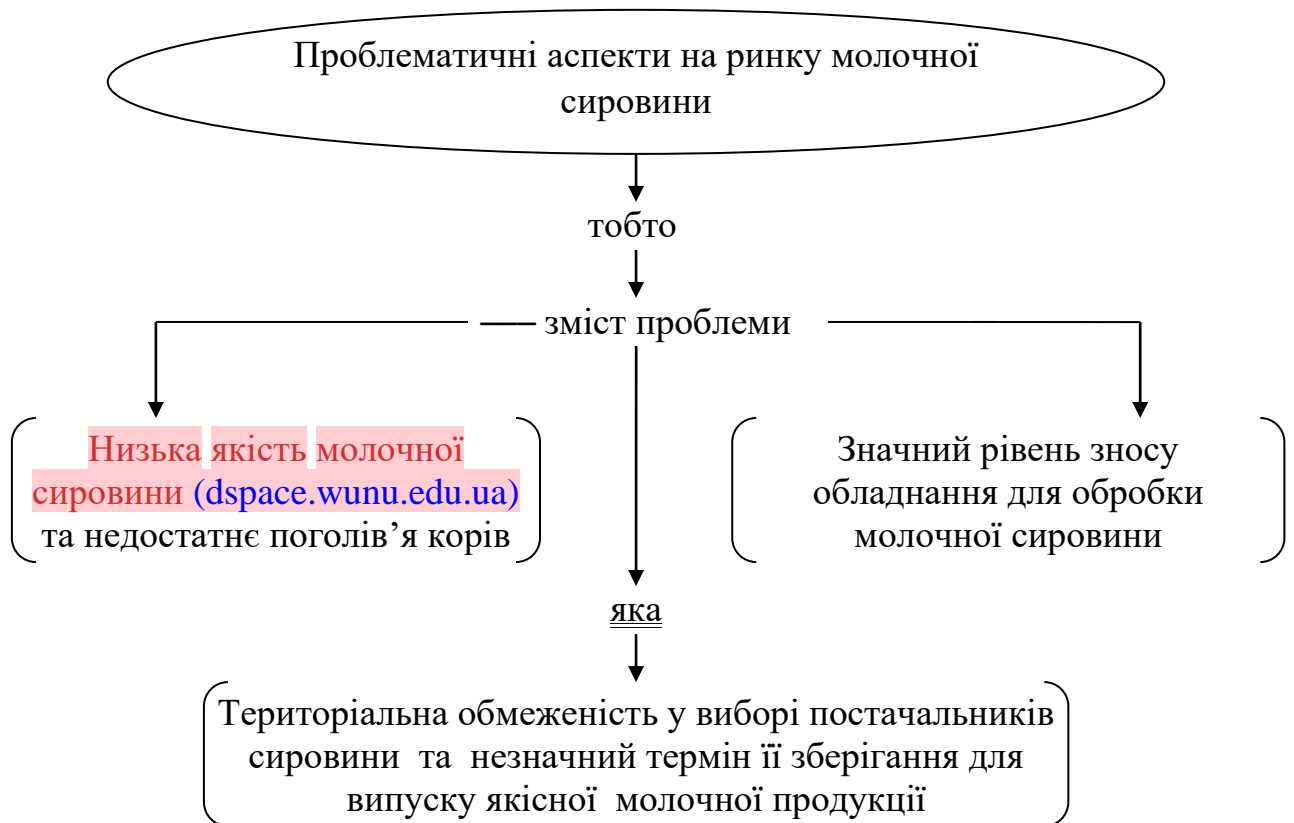

Рис. 3.2. Проблематичні аспекти на ринку молочної сировини ТОВ “Молокозавод № 1”

Задля збереження лідерських позицій та подальшого завоювання ринку молочної продукції (dspace.wunu.edu.ua) маркетологам ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно здійснити низку заходів, а саме:

- розробити програму купівлі та використання високотехнологічного обладнання в цех випуску молочної продукції та морозива;
- впроваджувати заходи пошуку нових постачальників молочної сировини, тобто ТОВ “Молокозавод № 1” варто удосконалити процес

формування сировинні зони та створюють умови для забезпечення та збереження якісних параметрів молочної сировини;

- доцільно вивчити питання створення стабільної мережі збуту молочної продукції та морозива;
- необхідно розробити та вивести на ринок попиту і пропозиції молочної продукції нові марки та бренди;
- передбачити можливість залучення зовнішніх інвестиції для розширення асортименту молочної продукції та пакувальних матеріалів;
- удосконалити процес маркетингу з позиції вивчення можливостей відкриття нових ринків молочної сировини та молочної продукції із вдосконаленням рекламної продукції.

Зазначені напрямки вирішення проблем розвитку ТОВ “Молокозавод № 1” в майбутньому надасть можливість збільшити не лише дохід від реалізації молочних виробів, а перш за все відбудеться зростання рентабельності випуску та реалізації різних видів молочної продукції та морозива. При розробці заходів маркетологам ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно врахувати той факт, що середній рівень рентабельності виробництва незбираної молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” становить 3-8%. Виробництво сметани та сиру більш економічно вигідне, ніж виробництво незбираного молока. Найбільш рентабельне виробництво дієтичної продукції: йогурту, ряжанки, кефіру. (dspace.udpu.edu.ua)

Серед основних проблем розвитку, які впливають на рівень ефективності використання фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” можна також назвати такі (рис. 3.3).

Визначення змісту проблематичних аспектів зниження ефективності використання фінансового потенціалу в контексті виробничих циклів ТОВ “Молокозавод № 1” свідчить про доцільність впровадження заходів не лише оновлення активної частини основних фондів, а перш за все, маркетологам ТОВ “Молокозавод № 1” варто вивчити ринок попиту і пропозиції

обладнання для виробничих циклів молочної галузі. При цьому варто звернути увагу на обладнання, яке має енергозберігаючі елементи.

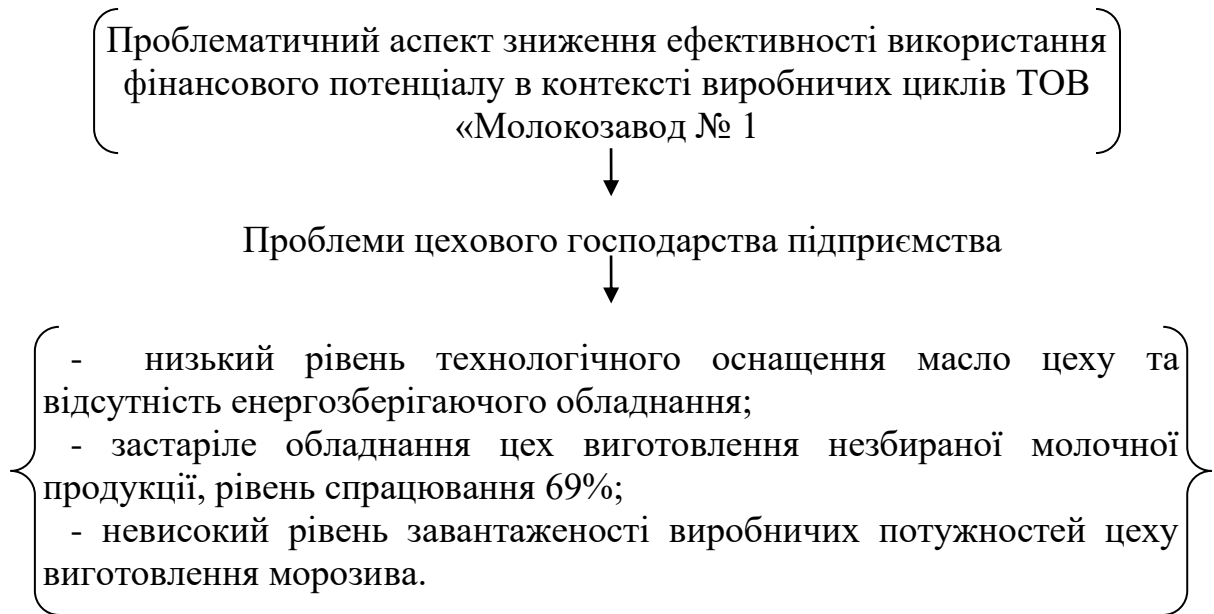

Рис. 3.3. Проблематичні аспекти зниження ефективності використання фінансового потенціалу в контексті виробничих циклів ТОВ «Молокозавод № 1»

Вивчення змістовності проблем впливу на рентабельність діяльності ТОВ «Молокозавод № 1» надало змогу також встановити, що на даний час ТОВ «Молокозавод № 1» потерпає від таких негативних явищ як:

- обмеженість можливості широкої диференціації асортименту через низьку якість молочної сировини;

- зниження попиту на молочні продукти та продукти переробки молочної сировини в зв'язку із низькою купівельною спроможністю населення;

- високий рівень конкуренції з боку потужних підприємств, оснащених сучасним обладнанням і технологіями, які випускають молочну продукцію під відомими товарними марками «Президент», «Ласуня», «Баланс», «Кремез» «Фанні», «Danone», «Веселый молочник» та ін.

(www.economy.nauka.com.ua)

Маркетологам ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно також звернути увагу на проблеми, які існують в ціновому секторі виробництва молочної продукції. До цього часу ціна на сировину в Україні регулювалась ринковим попитом та пропозицією, які також дозволяли регулювати якість молочної сировини (чим вища якість сировинного молока, тим більше ТОВ “Молокозавод № 1” сплачувало за нього виробнику). Враховуючи той факт, що маркетологи ТОВ “Молокозавод № 1” формуючи ціну на молочні продукти користуються вартістю молочної сировини, упаковки, енергоносіїв та транспортними витратами (surl.li) доцільно звернути увагу на оптимізацію зазначених статей.

Крім того, підлягає вирішенню ще одна проблема, яка суттєво впливає на собівартість виробництва та реалізацію молочних виробів ТОВ “Молокозавод № 1”, яка торкається пакувальних процесів. Мається на увазі той факт, що молочна продукція та морозиво ТОВ “Молокозавод № 1” пакуються в тару, котра виготовлена або закордоном, або з імпортованих матеріалів. Відповідно вартість молочних продуктів ТОВ “Молокозавод № 1” залежить від курсу іноземних валют. ТОВ “Молокозавод № 1” також доводиться нести додаткові технологічні та організаційні витрати, щоб вивести молочну сировину у ранг відповідної до нормативів. При цьому маркетологи молочного заводу спираються на положення статті 5 Закону України « Про молоко та молочні продукти ».

Дослідження показують, що маркетологи ТОВ “Молокозавод № 1” на даний час використовують тару та упаковка для молочної сировини та молочних продуктів, які бути виготовлені з матеріалів, дозволених для використання центральним органом виконавчої влади, (doc4web.ru) що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я. В цілому фахівці ТОВ “Молокозавод № 1” пакування та маркування молочної сировини та молочних продуктів здійснюються відповідно до законодавства України. (doc4web.ru) На даний час фахівці для пакування різних видів

молочної продукції користуються продукцією пакування компанії «Ленбуд». Пакувальні матеріали компанії «Ленбуд» відзначаються: стійкістю до стирання, механічною міцністю, високими зварювальними властивостями, необхідними для формування герметичних швів чудовим естетичним оформленням. Разом з тим послуги компанії Завдяки цим характеристикам поліетиленова упаковка компанії «Ленбуд» для молока і молочних продуктів приваблює покупця як своєю зручністю, так і збереженням корисних якостей продукту. (www.lenbud.com) Проте ціновий варіант пакувальних матеріалів доволі значною вартістю.

З метою вирішення проблеми вартісного елемента пакувальних матеріалів у майбутньому пропонується службі постачання ТОВ «Молокозавод № 1» провести закупівлю пакувального обладнання фірми «Трепко», яке враховує розширення видів упаковки молочних продуктів різного асортименту, продуктів пакування, подовження термінів їх споживання та робить процес переробки молока замкнутим. (card-file.onaft.edu.ua) Виготовлення пакувальних матеріалів на сучасному енергозберігаючому обладнанні сприяє реалізації пакувального обладнання фірми «Трепко» по доступним цінам.

З метою підвищення рівня рентабельності випуску та реалізації молочної продукції, як критеріїв ефективності використання фінансового потенціалу підприємства (далі - $Rwr(mr)$) маркетологам ТОВ «Молокозавод № 1» доцільно запропонувати впровадження заходів, які націлені на збільшення обсягів випуску та реалізації молочної продукції. Зазначена пропозиція ґрунтується на розширенні ринку попиту і пропозиції новітніх видів молочної продукції ТОВ «Молокозавод № 1» на основі проведення експертного дослідження. Для цього пропонується провести визначення інтегрального рівня кон'юнктури регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції Y на основі таких елементів як складові X_i . Такий

алгоритм оцінювання представляє собою Програмний модуль, який можна подати функцією:

$$Y = f(X_1, X_2, X_3, \dots, X_8), \quad (3.1)$$

де X_1 – рівень пропозиції молочних товарів регіонального ринку загалом;

X_2 – рівень купівельного попиту на молочні товари регіонального ринку;

X_3 – рівень пропорційності регіонального ринку молочної продукції;

X_4 – рівень тенденції розвитку регіонального ринку молочної продукції;

X_5 – рівень регіональних особливостей стану й розвитку регіонального

ринку молочної продукції;

X_6 – рівень ділової активності регіонального ринку молочної продукції;

X_7 – рівень масштабу (розмір) регіонального ринку молочної продукції;

X_8 – рівень монополізації і конкуренції молочної продукції.

Враховуючи специфіку діяльності молочного заводу та з метою рекомендації адаптації даного модулю в практичну діяльність ТОВ “Молокозавод № 1” вважаємо за доцільне надати більш деталізовану характеристику кожному елементу. При цьому в основу розкриття змісту буде покладено ряд рівнянь, які вказують на сукупність елементів кожного представника Програмного модулю оцінювання інтегрального рівня кон’юнктури регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції (далі – ПМ(крр)мп). Пакет алгоритмів, які деталізують складові ПМ(крр)мп представлено в табл. 3.1.

У разі фактичного впровадження Програмного модулю оцінювання інтегрального рівня кон'юнктури регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” варто знати, що когнітивна модель кон'юнктури регіонального ринку молочної продукції встановлює прямо пропорційні й обернено пропорційні зв'язки між потоками, котрі описують поведінку та взаємодію окремих показників кон'юнктури регіонального ринку продукції та послуг.

Таблиця 3.1

Рекомендовані основні алгоритми ПМ(крр)мп для ТОВ “Молокозавод № 1”

Елемент/ алгоритм визначення елементу ПМ(крр)мп	Змістовність складових кожного складового елемента ПМ(крр)мп
$X1 = f(X11, X12, X13, X14, X15)$,	X11 – пропозиція мтрр*; X12 – асортиментна пропозиція товарів загалом і з розподілом за окремими продавцями; X13 – асортиментна пропозиція мтрр загалом і з розподілом за окремими виробниками; X14 – асортиментна пропозиція мтрр загалом і з розподілом за окремими торговими посередниками; X15 – асортиментна пропозиція мтрр загалом і з розподілом за окремими районами.
$X2 = f(X21, X22, X23)$,	X21 – купівельний попит на мтрр; X22 – купівельний попит на мтрр з розподілом за покупцями; X23 – купівельний попит на мтрр з розподілом за регіонами.
$X3 = f(X31, X32, X33, X34, X35, X36, X37, X38)$.	X31 – співвідношення попиту і пропозиції в межах мтрр; X32 – співвідношення ринків засобів виробництва, споживчих товарів та (dspace.oneu.edu.ua) послуг; X33 – товарна структура товарообороту; X34 – розподіл регіонального ринку між гуртовими продавцями; X35 – розподіл мтрр між роздрібними продавцями); X36 – структура продавців за формами власності; X37 – структура покупців; X38 – регіональна структура ринку. (dspace.oneu.edu.ua)
$X4 = f(X41, X42, X43, X44, X45, X46)$	X41 – темпи зростання регіонального ринку; X42 – параметри трендів продажу; (dspace.oneu.edu.ua) X43 – рівень цін; X44 – обсяг товарних запасів; X45 – рівень інвестиційної привабливості регіону; X46 – рівень прибутку.
$X5 = f(X51, X52)$	X51 – регіональна варіація співвідношення попиту і пропозиції (dspace.oneu.edu.ua) мтрр; X52 – регіональна варіація рівня попиту (на душу населення).
$X6 = f(X61, X62, X63)$	X61 – портфель замовлень, його склад, заповнення й динаміка; X62 – рівень конкурентоспроможності товару; X63 – ступінь завантаження виробничих (dspace.mnau.edu.ua) (торгових) потужностей.
$X7 = f(X71, X72, X73, X74)$	X71 – рівень якості товару; X72 – рівні стандартизації товару; X73 – стандартизація рівнів якості товару; X74 – рівні сертифікації товару.

X74).	
X8 f= (X81, X82, X83, X84),	X81 – кількість малих фірм на ринку, що виробляють продукцію; X82 – загальний обсяг реалізації товарів і розподіл фірм за розміром; X83 – рівень приватизації: кількість і частка приватизованих підприємств у загальному обсязі ринку; X84 – частка малих, середніх і великих підприємств у загальному обсязі регіонального ринку. (dspace.mnau.edu.ua)

Усі ці зв'язки в сукупності утворюють загальну нерозривну модель, до якої за необхідності можна додавати нові, як внутрішні, так і зовнішні фактори. Для отримання кількісних результатів взаємозв'язків між блоками, когнітивна модель підлягає формалізації за допомогою економіко-математичних методів на основі наявних (www.economy.nauka.com.ua) економічних даних, які включено до управління рентабельністю виробництва та реалізації молочної продукції.

Крім того доцільно фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно рекомендувати вивчення кон'юнктури регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції починати з вивчення якісних характеристик товарів молочного ринку: виявити споживачів цих товарів, визначити розміри їхнього споживання, особливості попиту і пропозиції окремих видів і сортів товару. (dspace.wunu.edu.ua)

Вивчення діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” показало з метою збільшення ефективності використання фінансового потенціалу фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно залучити наступну послідовність вивчення кон'юнктури регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції:

а) виявлення основних рис і особливостей регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції;

б) збір і накопичення кон'юнктурної інформації (економічних показників, що характеризують положення на ринку попиту і пропозиції молочної продукції);

в) аналіз кон'юнктури, який у свою чергу складається з виявлення

тенденцій у коливаннях економічних показників, причин таких змін, визначення факторів, під впливом яких складається кон'юнктура регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції у розглянутому періоді.

На основі аналізу та виявлення кон'юнктури регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції фахівці ТОВ “Молокозавод № 1” зможуть здійснити її прогноз, метою якого є визначення найбільш ймовірних оцінок стану кон'юнктури регіонального ринку попиту і пропозиції (dSPACE.wunu.edu.ua) молочної продукції; в майбутньому.

При розробці системи управління використанням фінансового потенціалу фахівці ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно запропонувати застосування спеціальних методів: метод експертних оцінок (полягає у використанні знань, досвіду та інтуїції фахівців економістів ТОВ “Молокозавод № 1”, що займаються вивченням і прогнозуванням рентабельності випуску і реалізації молочної продукції);

- метод статистичної екстраполяції (виявляє тенденції зміни показників рентабельності випуску та реалізації молочної продукції та продовження їхніх значень у майбутнє);

- метод економіко-математичного моделювання, який дає змогу, на основі економіко-математичних моделей, відобразити очікувані кон'юнктурні ситуації на ринку (dSPACE.wunu.edu.ua) попиту і пропозиції молочної продукції, збільшення обсягів її реалізації та рентабельності;

- комбіновані методи, що становлять собою поєднання різних методів оцінювання та аналітичної оцінки рівня рентабельності діяльності та ресурсів.

Таким чином, підприємству доцільно визначати проблеми, які впливають як на рівень рентабельності випуску та реалізації продукції, так і на рентабельність ресурсів взагалі, які розглядаються нами в якості основних критеріїв ефективності формування та використання його фінансового

потенціалу. Вивчення діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” показало, що (elartu.tntu.edu.ua) на даний час до складу проблем варто віднести: конкуренція на ринку попиту і пропозиції молочної продукції, податковий тиск та нестабільність законодавства щодо цінової політики, високі ціни на енергоносіїв, пакувальних та інших матеріалів, залежність від законодавчих або економічних (smida.gov.ua) змін, які торкаються укладення угод з постачальниками та оптовими споживачами молочної продукції. Крім того знижують рівень рентабельності виробництва молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” ряд проблем технологічного спрямування, а саме: низький рівень технологічного оснащення масло цеху та відсутність енергозберігаючого обладнання; застаріле обладнання цеху виготовлення незбираної молочної продукції, рівень спрацювання 69%; невисокий рівень завантаженості виробничих потужностей цеху виготовлення морозива. З метою зниження рівня впливу зазначених чинників фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” пропонується для оцінювання залучити Програмний модуль оцінювання інтегрального рівня кон’юнктури регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції, який включає ряд алгоритмів здатних оцінити факторний вплив та надати прогноз рентабельності реалізації молочної продукції та ресурсів підприємства середнього бізнесу.

Наступним кроком дослідження виступають рекомендації по управлінню та збільшенню фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” й ефективності його використання.

3.2. Рекомендації з удосконалення управління використанням фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” на основі методу оціночно – аналітичної таксономії

З метою розробки пропозицій щодо управління використанням фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” на першому етапі фахівцям

підприємства доцільно запропонувати оцінювання негативних факторів впливу як з позиції макроекономічного, так і мікроекономічного рівня. Мається на увазі вивчення напрямків збільшення виручки від реалізації молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1”, що сприятиме збільшенню прибутку, а як наслідок приведе до росту рентабельності діяльності та ресурсів у майбутньому.

Так з позиції макроекономічного рівня фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” варто запропонувати вивчення перспективи подальшого розвитку молочної продукції можливі за рахунок реалізації вирішення таких завдань:

- забезпечення продовольчої безпеки країни шляхом державної підтримки молочних товаровиробників;
- задоволення попиту населення молочною продукцією, а (www.easterneurope-ebm.in.ua) промисловості сировиною та сприяння сталому розвитку сільських територій;
- скорочення залежності від імпорту та проведення протекціонізму вітчизняного товаровиробника;
- створення належного пільгового податкового режиму;
- створення інтегрованого та кооперованого виробництва;
- підвищення конкурентоспроможності української продукції та товаровиробників шляхом модернізації виробництва;
- формування ефективно функціонуючого ринку молочної продукції, сировини і продовольства, що забезпечує підвищення прибутковості молочних товаровиробників. (nam.kiev.ua)

Сучасні умови господарювання ТОВ “Молокозавод № 1” характеризується високою швидкістю змін, до яких ТОВ “Молокозавод № 1” вимушене ефективно пристосовуватись для збереження життєздатності та забезпечення встановленого рівня віддачі наявного фінансового потенціалу, який визначається за показником R_{mp} . Саме це і спонукає ТОВ

“Молокозавод № 1” до створення та підтримки умов постійного розвитку з умовою збереження рентабельності .

Для вирішення поставленого завдання фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно запропонувати в управлінських циклах щодо R_{mp} використовувати метод оціночно – аналітичної таксономії (далі – $M(oat)$ R_{mp}), на основі метрик відстані та подібності. Як додаткові для поглиблення аналітичних процедур фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” також застосовувати методи аналізу, синтезу, логічного узагальнення, причинно-наслідкового зв'язку, групування. Методичним регулятором для використання $M(oat)$ R_{mp} виступають наступні алгоритм

- початковим етапом $M(oat)$ R_{mp} є формування матриці вихідних значень змінних (ознак) різних видів R ;
- на другому етапі відбувається стандартизація вихідних значень змінних різних видів R за формулою:

$$Z_{ik} = (x_{ik} - k) / \sigma_k, \quad (3.2)$$

де x_{ik} – значення k -ї ознаки у i -го об'єкта;

k – середнє значення кожної ознаки;

σ_k – коваріація k -ї ознаки.

- на третьому етапі відбувається розподіл змінних на стимулятори та дестимулятори з точки зору (dspace.oneu.edu.ua) різних видів рентабельності, які використовуються в якості показників ефективності використання фінансового потенціалу, що оцінюється. При цьому фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” варто знати той факт, що ознаки, ріст яких є бажаним та здійснює позитивний вплив на різні види рентабельності, відносять до стимуляторів. (dspace.oneu.edu.ua) Разом з тим навпаки, змінні, що негативно впливають на досліджувані різні види R , і ріст яких є небажаним, відносять

до дестимуляторів. У даному випадку дослідженні значення еталонів для стимуляторів визначаються за наступною формулою:

$$Z_{ok} = \max z_{ik}, \quad (3.3)$$

а для дестимуляторів:

$$Z_{ok} = \min z_{ik}, \quad \text{або} \quad z_{ok} (\text{dspace.oneu.edu.ua}) = 0.$$

(3.4., 3.5)

- на четвертому етапі фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” пропонується використовувати функцію евклідової відстані, що розраховується за формулою:

$$d(z_p, z_s) = [z_{pk} - z_{sk}]^{1/2} \quad (3.6)$$

- на п'ятому етапі після знаходження відстаней до еталону, (dspace.oneu.edu.ua) а саме встановленого рівня різних видів R фахівцями ТОВ “Молокозавод № 1” має визначатися міра подібності (таксономічний показник) (dspace.oneu.edu.ua) між кожного об'єкту (кожного виду R на базі валового, операційного, звичайного та чистого прибутку) з еталоном за класичним алгоритмом за формулою: (dspace.oneu.edu.ua)

$$\mu_{ps} = 1/[1 + d(z_p, z_s)], \quad (3.7)$$

де $d(z_p, z_s)$ – функція евклідової відстані (dspace.oneu.edu.ua)

Водночас фахівцями ТОВ “Молокозавод № 1” варто звернути увагу на той факт, що значення між змінюються від нуля до одиниці та трактуються наступним чином: чим більше значення подібності (валового, операційного, звичайного та чистого прибутку), тим вищий рівень (dspace.oneu.edu.ua) кожного виду R, тобто досліджуваного латентного показника. Крім того

модифікований алгоритм передбачає завдання антиеталону у вигляді точки нижнього полюсу z_0 з координатами: $z_0 (a, a, \dots a)$, де a – довільне від’ємне число, що задовольняє умову $a (dspace.oneu.edu.ua) \leq \min z_{ik}$.

- на шостому етапі розраховується нормована відстань d^*i від всіх точок до антиеталону за формулою:

$$d^*i = d_i / (-2am^{1/2}). \quad (3.8)$$

Як і за класичним алгоритмом, високі значення d^*i свідчать про високий рівень шуканого латентного показника, а саме кожного виду R і навпаки.

Порівнюючи між собою класичний та модифікований алгоритми $M(oat) R_{mp}$, можна зробити висновок, що вони різняться лише в етапах, пов’язаних із перетворенням ознак-симптомів дестимуляторів в стимулятори, завданням еталону та нормуванням відстаней до точки нижнього полюсу. Однак, вказані відмінності можуть призвести до різних значень оцінок досліджуваного R_{mp} в результаті застосування кожного методу для однакових емпіричних даних ($dspace.oneu.edu.ua$).

Як показують прикладні дослідження з метою нівелювання різниць в отриманих результатах та забезпечення найвищої точності розрахунків R_{mp} пропонуємо фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” застосування об’єднаного алгоритму $M(oat) R_{mp}$, що передбачає три етапи.

На першому етапі розраховується коефіцієнт приведення за формулою:

$$K_n = dm_{\max} / dk_{\max}, \quad (3.9)$$

де $dk_{\max}$, $dm_{\max}$ – максимальний рівень таксоном .

$$K_n = dm_{\max r} / dk_{\max r}, \quad (3.10)$$

де $dk_{i\max}$, $dm_{i\max}$ – максимальний рівень таксономічного показника, отриманий за результатами класичного та модифікованого алгоритмів.

На другому етапі здійснюються приведення значень таксономічного показника, отриманого на базі класичного алгоритму до порівняного зі значеннями за модифікованим алгоритмом за формулою:

$$d^{\prime}k_i = dk_i * K_n. \quad (3.11)$$

На третьому етапі фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” на основі формули простої середньої арифметичної доцільно визначити об’єднану оцінку кожного i -го об’єкту (виду R) за формулою:

$$doi \text{ (dspace.oneu.edu.ua)} = (d^{\prime}k_i + d_{mi})/2. \quad (3.12)$$

З позиції покращення управління використанням фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” за допомогою критерію R_{mp} фахівцям доцільно обрати наступні заходи удосконалення(табл.3.2)

Таблиця 3.2

Змістовність заходів покращення управління використанням фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” за допомогою критерію R_{mp}

Напрямок роботи фахівців	Змістовність пропозицій удосконалення управлінських циклів підприємства середнього бізнесу в контексті R_{mp}
1.Організаційна робота в управлінському циклі в контексті R_{mp}	удосконалення виробничої та організаційної структури управління випуском та реалізацією молочної продукції, диверсифікація виробництва, реструктуризація виробництва шляхом відкриття цеху дитячого молочного харчування тощо
2.техніко-технологічна робота в управлінському циклі в контексті R_{mp}	оновлення техніко-технологічної бази, (dspace.nuft.edu.ua) за рахунок впровадження інноваційних технологій з енергозберігаючим ефектом, переозброєння процесів виробництва та маркування і пакування молочної продукції, вдосконалення асортименту молочної продукції на базі адаптації новітніх брендів, які є носіями інформації про види молочної продукції дієтичного харчування, більш повне за діяння

	виробничих потужностей цехового господарства
3. економічні важелі та стимули в управлінському циклі в контексті Rmp	удосконалення тарифної системи, форми і системи оплати праці (dspace.nuft.edu.ua) в залежності від творчих, креативних та кваліфікаційних рівнів працівників, розробка системи стимулювання працівників, які є носіями інноваційних ідей майбутнього розвитку підприємства середнього бізнесу, прискорення оборотності оборотних коштів тощо

Керівництву ТОВ “Молокозавод № 1” з метою покращення управління використанням фінансового потенціалу за допомогою критерію Rmp доцільно звернути увагу на такий критерій як продуктивність праці. Саме цей показник виступає носієм зросту прибутку у разі покращення його рівня. Це пов’язано з тим, що з ростом продуктивності праці знижуються витрати праці в розрахунку на одиницю молочної продукції, а отже, зменшується і питома вага заробітної плати в структурі (economics.net.ua) її собівартості. Крім того кадрова політика ТОВ “Молокозавод № 1” в заходах покращення управління Rmp має спиратися на шляхи оптимізації затрат, а саме: регулярне підвищення рівня кваліфікації робітників молочного виробництва; адаптація ефективної системи заходів для мотивації персоналу ТОВ “Молокозавод № 1”; оптимізація чисельності персоналу ТОВ “Молокозавод № 1”; оптимізація витрат на оплату праці за рахунок підвищення (economics.net.ua) продуктивності праці та ефективного використання робочого часу.

Враховуючи той факт, що рівень Rmp ТОВ “Молокозавод № 1” прямо пропорційно залежить від приросту прибутку то факт його збільшення має стати певною основою в розробці заходів покращення. Для росту обсягу прибутку від реалізації молочної продукції фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” необхідно регулярно проводити інвентаризацію запасів і обладнання з метою виявлення надлишків. (dspace.puet.edu.ua) Ці надлишки доцільно продавати за ринковими цінами. При цьому варто врахувати те, що зниження собівартості молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” є найважливішим фактором росту прибутку. У зниженні собівартості продукції найбільш повно

відбивається економія матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, якими розпоряджається ТОВ “Молокозавод № 1”.

Практична діяльність доводить, що максимальна мобілізація резервів зниження собівартості молочної продукції є важливою умовою ефективного функціонування (dspace.puet.edu.ua) ТОВ “Молокозавод № 1”. Ефективне використання матеріальних ресурсів в значній мірі залежить від роботи відділу постачання (www.finalearn.com) молочної сировини та обладнання для її обробки. Роботу служби постачання ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно побудувати так, щоб вона сприяла економічному і раціональному використанню матеріальних ресурсів при плануванні матеріально-технічного постачання, (www.finalearn.com) в процесі операційної роботи по виконанню розроблених планів постачання, а також при прямому використанні матеріальних ресурсів. (eu-conf.com) На даному управлінському етапі по відношенню до використання фінансового потенціалу при застосуванні критерію Rmp ТОВ “Молокозавод № 1” потребують вдосконалення й нормативного перегляду складових. Технічно обґрунтовані норми й нормативи, їх своєчасний перегляд фахівцями ТОВ “Молокозавод № 1”, з одного боку, впливають на оплату праці, а з іншої – на формування ціни, тому що виявлення резервів призводить до зниження суспільно-необхідних витрат робітників.

Значний вплив на збільшення (eu-conf.com) Rmp ТОВ “Молокозавод № 1” має максимізація прибутку в контексті проведення техніко-технологічної роботи в управлінському циклі з питань оновлення основних фондів. Технічне переозброєння виробництва молочних продуктів ТОВ “Молокозавод № 1” покращує економічні показники роботи (eu-conf.com) ТОВ “Молокозавод № 1”. Однак введення нового обладнання в окремих випадках на першому етапі призводить до збільшення собівартості молочної продукції. Однією з причин такого стану є подорожчання одиниці потужностей, що (eu-conf.com) вводяться. Враховуючи зазначене фахівці

ТОВ “Молокозавод № 1” звернулися за обладнанням, для цеху виготовлення незбираної молочної продукції та цеху виготовлення морозива, до ізраїльської компанії «Tessa», яка поставляє своє обладнання на шведські молокопереробні комплекси. (www.vin.gov.ua) При цьому випуск молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” за допомогою новітнього обладнання ізраїльської фірми «Tessa» забезпечує досягнення показників найвищої якості молочної продукції. Однією з новацій у виробничому циклі молочної продукції у майбутньому стане впровадження комплексної лінії термостатних камер від ізраїльської компанії «Tessa». Саме термостатний спосіб обробки молочної сировини ТОВ “Молокозавод № 1” має на меті здійснювати процес сквашування і дозрівання кисломолочної продукції безпосередньо в тій тарі, яку поступатиме в торгівельну мережу.. Такий підхід ґрунтується на тому, що при термостатному способі виробництва готовий кисломолочний продукт ТОВ “Молокозавод № 1” стане більш привабливим за зовнішнім виглядом. Крім того завдяки щільному згустку молочної продукції матиме непорушену структуру та насичений смак, що є перевагою в порівнянні з резервуарним способом (dSPACE.nuft.edu.ua) виробництва».Такий підхід сприятиме зниженню собівартості молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” так, як інноваційний термостатний комплекс ізраїльської компанії «Tessa» включає енергозберігаючий елемент, а спосіб обробки молочної сировини має вищий якісний рівень. Разом з тим відбувається економія витрат процесу пакування молочної сировини.

Враховуючи вищевикладене на перспективу ТОВ “Молокозавод № 1” розробив Інноваційну програму розвитку, яка має на меті збільшення випуску молочної продукції оновленого асортименту з більш високим рівнем якості майже на 3 %, а зниження собівартості виробничих та реалізаційних циклів на 2%, а також зниження витрат на збут на 4% Наслідком зазначених подій стане не лише збільшення різних рівнів прибутку, а й підвищення

рентабельності як виробництва, так і ресурсів підприємства середнього бізнесу.

З метою поглиблення магістерського дослідження проведемо ряд розрахунків. На першому етапі передбачимо два варіанта розвитку подій: стриманий (виручка від реалізації молочної продукції зростає до рівня 2%, показник собівартості знижується до 1%, а витрати на збут на 2%) та оптимістичний, який має за базу дані Інноваційної програми розвитку ТОВ “Молокозавод № 1”.Базою для проведення розрахунків виступить інформаційний ресурс бази даних діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” за 2022 рік. Проведення прикладних розрахунків зміни зазначених критеріїв проведемо при залучені табличного методу систематизації та узагальнення прогностної інформації (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогноз величини критеріїв ТОВ “Молокозавод № 1”

(основа - Інноваційна програма розвитку ТОВ “Молокозавод № 1”)

(млн. грн.)

Вид критерію	Прогноз величини критерію Інноваційної програми розвитку ТОВ “Молокозавод № 1”
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1”(↑) (ЧД)	$ЧД_{(стр)} = [247 + (247 \times 2\%)] = 247 + 4,94 = 251,94 \approx 252$
	$ЧД_{(опт)} = [247 + (247 \times 3\%)] = 247 + 7,41 = 254,41 \approx 254$
2. Собівартість реалізації молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1”(↓) (СР)	$СР_{(стр)} = [(215 - (215 \times 1\%))] = 215 - 2,15 = 212,85 \approx 213$
	$СР_{(опт)} = [(215 - (215 \times 2\%))] = 215 - 4,3 = 210,7 \approx 211$
3. Витрати за збут молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1”(↓) (ВЗ)	$ВЗ_{(стр)} = (16 - (16 \times 2\%)) = 16 - 0,3 = 15,7 \approx 16$
	$ВЗ_{(опт)} = (16 - (16 \times 4\%)) = 16 - 0,6 = 15,4 \approx 15$
4. Прибуток від реалізації молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” (↑) (ПР)	$ПР_{(стр)} = 252 - 213 = 39$
	$ПР_{(опт)} = 254 - 211 = 43$
5. Операційний прибуток ТОВ “Молокозавод № 1” (↑) (ОП)	$ОП_{(стр)} = 39 + 4 - 5 - 16 - 6 = 16$
	$ОП_{(опт)} = 43 + 4 - 5 - 15 - 6 = 21$

Поведені прикладні дослідження у відповідності з базою даних ТОВ “Молокозавод № 1” за 2022 рік та базою даних Інноваційної програми розвитку ТОВ “Молокозавод № 1” підкреслюють доцільність адаптації намічених заходів майбутнього розвитку. Реальне впровадження заходів збільшення виручки від реалізації молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” та зниження собівартості її реалізації з одночасним оптимізацією величини витрат на збут надасть змогу отримати за стриманим прогнозом збільшення операційного прибутку на 7 млн. грн. (39-32), а за оптимістичним прогнозом критерій зросте на 11 млн. грн.(43 – 32). В свою чергу позитивні зміни відбудуться також з критерієм операційний прибуток, який становитиме за стриманим варіантом 16 млн. грн., а за оптимістичним досягне величини 21 млн. грн.

На основі програми Microsoft Excel наочно представимо зміни, які демонструють обрані критерії за прогнозом, який представлено Інноваційною програмою розвитку ТОВ “Молокозавод № 1” (рис. 3.4).

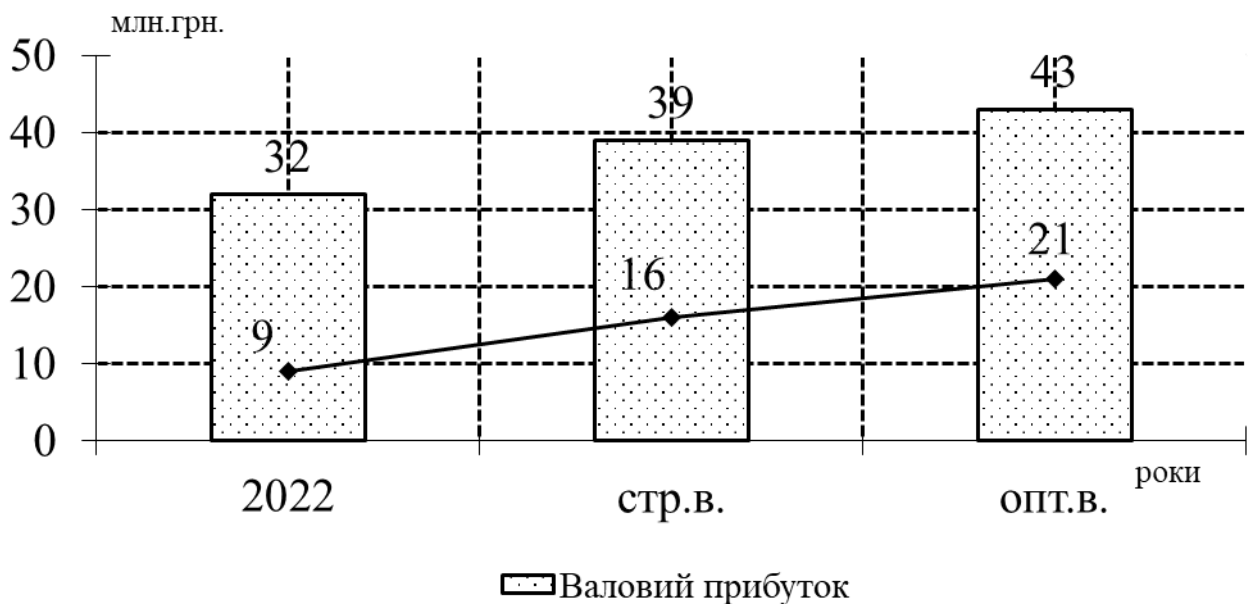

Рис. 3.4. Графічна оцінка динаміки прогнозованої величини валового та операційного прибутку ТОВ “Молокозавод № 1”

Проведені прикладні розрахунки надали змогу сформувати інформацію базу для визначення показників R діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” на майбутнє. При цьому до складу критеріїв R у відповідності до Інноваційної програми розвитку ТОВ “Молокозавод № 1” буде обрано показники R_{mp} та R_{wk} ТОВ “Молокозавод № 1”, які становлять цікавість з позицій оцінювання ефективності використання фінансового потенціалу підприємства (табл.3.4).

За результатами досліджень стає зрозумілим, що ТОВ “Молокозавод № 1” отримає приріст критеріїв R_{mp} та R_{wk} ТОВ “Молокозавод № 1” у разі фактичного впровадження намічених заходів стосовно збільшення виручки від реалізації молочної продукції та зниження собівартості її випуску та реалізації.

Таблиця 3.4

Прогноз величини показників Rmp та Rwk ТОВ “Молокозавод № 1”, %

Вид критерію	Прогноз величини показників Rmp та Rwk
1. Rmp за валовим прибутком (R_Q)	$R_{(Q)cmp} = (39 : 252) \times 100 = 15,48\%$
	$R_{(Q)onm} = (43 : 254) \times 100 = 16,93\%$
2. Rmp за операційним прибутком (R_Q^{on})	$R_{(Q)cmp}^{on} = (16 : 252) \times 100 = 6,35\%$
	$R_{(Q)onm}^{on} = (21 : 254) \times 100 = 8,27\%$
3. Rwk за валовим прибутком ($R_{B.I}$)	$R_{(B.K.)cmp} = (39 : 65) \times 100 = 60,0\%$
	$R_{(B.K.)onm} = (43 : 65) \times 100 = 66,15\%$
4. Rwk за операційним прибутком ($R_{B.I}$)	$R_{(B.K.)cmp} = (16 : 65) \times 100 = 24,62\%$
	$R_{(B.K.)onm} = (21 : 65) \times 100 = 32,31\%$

Використовуючи програму Microsoft Excel представимо динамічні зміни, які відбулися із Rmp та Rwk за валовим прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” (рис. 3.5).

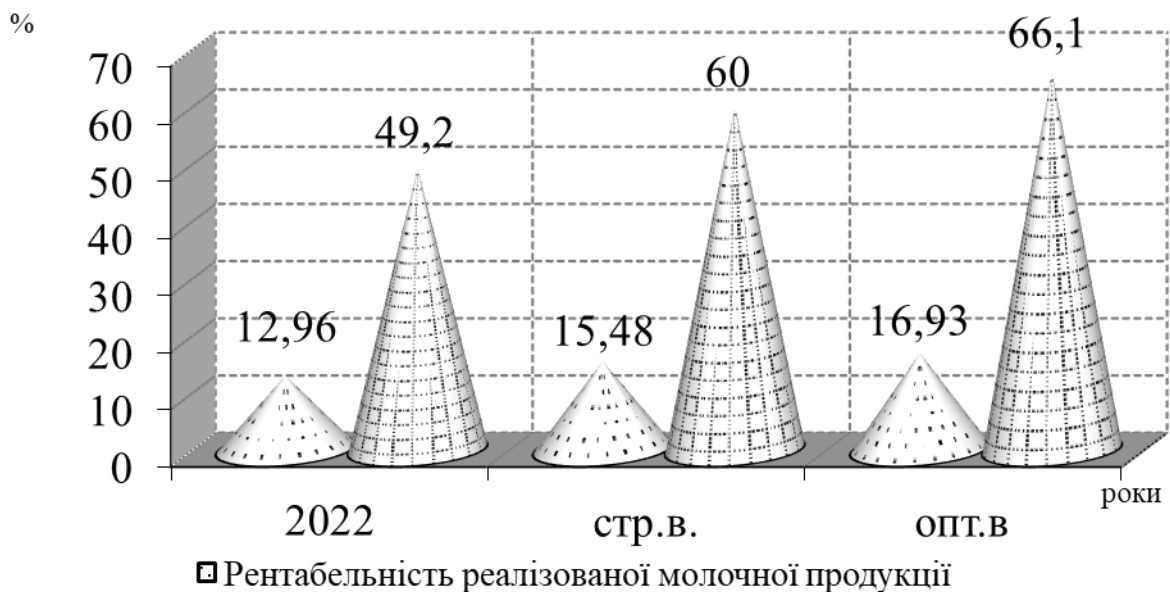

Рис. 3.5. Графічна оцінка прогнозу Rmp та Rwk за валовим прибутком ТОВ “Молокозавод № 1”

Таким чином, ключовими напрямками підвищення ефективності використання фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” виступають заходи організаційного, технологічного та економічного рівня. До їх складу пропонується включити: більш повне за діяння виробничих потужностей

цехового господарства, підвищення якісних параметрів молочної продукції, розширення маркетингових досліджень шляхом вивчення потреб ринку попиту і пропозиції молочної продукції наближеної до підприємства сільської місцевості, впровадження комплексної лінії термостатних камер від ізраїльської компанії «Tessa», що забезпечить зниження витрат на енергоносії, підвищить якісний і естетичний вид молочної продукції та сприятиме зниженню витрат на процес її пакування, покращення кадрової політики шляхом заохочення творчих, креативних працівників, які сприяють адаптації новацій у виробничому та реалізаційних циклах, посилити управлінські важелі за рахунок використання наукових методів оцінювання та аналітичної обробки інформаційного ресурсу з позиції рентабельності виробництва, забезпечити постійне проведення моніторингових операцій, які нададуть можливість своєчасно виявити недоліки в управлінні конкретною ділянкою роботи як з позиції випуску, так і реалізації молочної продукції, поступово забезпечити реалізацію заходів Інноваційної програми розвитку підприємства середнього бізнесу в контексті відкриття цеху дитячих молочних харчових продуктів. Лише зазначені заходи у майбутньому здатні позитивно вплинути на процес випуску та реалізації молочної продукції.

Наступним етапом дослідження є оцінка економічного ефекту від запропонованих заходів удосконалення процесу управління використанням фінансового потенціалу ТОВ «Молокозавод № 1».

3.3. Оцінка економічного ефекту від запропонованих заходів удосконалення процесу управління використанням фінансового потенціалу ТОВ «Молокозавод № 1»

З метою перевірки доцільності впровадження заходів покращення циклу управління ефективністю використання фінансового потенціалу ТОВ «Молокозавод № 1» за допомогою критеріїв рентабельності в якості

збільшення обраного критерію оцінювання доцільно запропонувати фахівцям залучення методів визначення економічного ефекту та кількісної оцінки економічного ризику. Ключовою метою зазначеної роботи є з одного боку встановлення прирості показників R та тих критеріїв, які беруть участь у їх формування та оцінювання рівня економічного ризику доцільності їх впровадження. Такий підхід надасть можливість фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” прийняти відповідні управлінські рішення на основі розширеного та більш реалістичного інформаційного потоку.

Як правило встановлення економічного ефекту за обраними критеріями передбачає комплексне визначення приросту тих критеріїв, які брали участь у розробці економічного прогнозу. У нашому випадку до їх складу варто обрати наступні показники: чистий дохід (виручка) від реалізації молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1”; собівартість реалізації молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” ; витрати за збут молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1”; прибуток від реалізації молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1”; операційний прибуток ТОВ “Молокозавод № 1”; R_{mp} за валовим прибутком; R_{mp} за операційним прибутком; R_{wk} за валовим прибутком та R_{wk} за операційним прибутком. Враховуючи отримані результати дослідження встановимо величину економічного ефекту як по обраним критеріям оцінювання R ТОВ “Молокозавод № 1”, так і по критеріям, що брали участь у розрахунку (табл. 3.5).

Отримані результати дослідження доводять, що у разі фактичного впровадження заходів покращення процесу управління рентабельністю ТОВ “Молокозавод № 1” буде отримано певну суму економічного ефекту. Так збільшення чистого доходу (виручки) от реалізації молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1” лише на 35 призведе до отримання додаткової виручки у сумі 7 млн. грн. При цьому адаптація заходів зниження собівартості реалізації молочної продукції ТОВ “Молокозавод № 1”, а також заходів на пакування продукції призведе до економії 5 млн. грн. На базі впровадження

зазначених заходів валовий прибуток молочного заводу зросте за стриманим варіантом на 7 млн. грн., а за оптимістичним варіантом сума буде представлена величиною 11 млн. грн.

Таблиця 3.5

Визначення економічного ефекту від адаптації заходів збільшення R_{mp} та R_{wk} ТОВ “Молокозавод № 1” (основа – Інноваційна програма розвитку ТОВ “Молокозавод № 1”)

Вид критерію прогнозу	Базова величина критерію	Результат прогнозу		Економічний ефект(+;-)	
		Подія 1	Подія 2	Подія 1	Подія 2
ЧД ТОВ “Молокозавод № 1” (↑), млн. грн.	247	252	254	+5	+7
СР ТОВ “Молокозавод № 1” (↓), млн. грн.	215	213	211	-2	-4
ВЗ ТОВ “Молокозавод № 1” (↓), млн. грн.	16	16	15	-	-1
ПР ТОВ “Молокозавод № 1” (↑) млн. грн.	32	39	43	+7	+11
ОП ТОВ “Молокозавод № 1” (↑) млн. грн.	9	16	21	+7	+12
R_{mp} за валовим прибутком (R_{ϱ}), %	12,96	15,48	16,93	+2,52	+3,97
R_{mp} за операційним прибутком (R_{ϱ}^{on}), %	3,64	6,35	8,27	+2,71	+4,63
R_{wk} за валовим прибутком ($R_{B.1}$), %	49,2	60,00	66,15	+10,8	+16,95
R_{wk} за операційним прибутком ($R_{B.1}$), %	13,8	24,62	32,31	+10,82	+18,51

Збільшення та позитивні зміни відбудуться також з операційним прибутком. Таке явище позитивне вплине на критерії R_{mp} та R_{wk} у майбутньому. Величина R_{mp} за валовим прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” досягне 16,93%, а за операційним прибутком показник складе 8,27%. Доволі суттєві позитивні зміни відбудуться з критерієм R_{wk} : за валовим прибутком він досягне межі 66,15 %, а за операційним прибутком складе 32,31%, що на

18,51 % більше у порівнянні з минулим періодом діяльності ТОВ “Молокозавод № 1”.

З метою поглиблення результатів дослідження фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” пропонується адаптувати метод кількісної оцінки економічного ризику. Як відомо ризик у підприємницькій діяльності природно поєднується з менеджментом, з усіма його функціями — плануванням, організацією, оперативним управлінням, використанням персоналу, економічним контролем. Кожна з цих функцій пов’язана з певним ступенем ризику і вимагає створення адаптивної до нього системи господарювання. (www.vtei.com.ua) Саме цей факт підкреслює необхідність запропонувати фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” використовувати даний метод в період формування додаткового інформаційного потоку для прийняття управлінських рішень в системі досягнення наміченого рівня рентабельності діяльності. Крім того, об’єкт управління ситуацією щодо управління R_{mp} та R_{wk} характеризується багатоваріантністю розвитку та можливістю виникнення непередбачених ситуацій. Отже, основними характеристиками фахівців ТОВ “Молокозавод № 1” має стати вміння працювати в умовах невизначеності, робити раціональний вибір із безлічі можливих альтернатив. При цьому основною метою оцінювання і обґрунтування ризику в (www.economy.nauka.com.ua) процесах управління рентабельністю підприємства середнього бізнесу є забезпечення його мінімальної шкоди для господарської діяльності (5fan.ru) ТОВ “Молокозавод № 1”.

Для фахівців ТОВ “Молокозавод № 1” можна сформулювати такі завдання управління ризиком:

1. Формування комплексу ризиків на основі визначення всіх можливих сприятливих і негативних наслідків в процесі управління R діяльності..

2. Якісний та кількісний аналіз всіх складових комплексу ризику, який визначено при оцінюванні новацій, що адаптуються в управлінні R_{mp} .

3. Вибір та обґрунтування методів ризик – менеджменту на основі принципів його раціоналізації та включення до управлінських циклів Rmp.

4. Прийняття рішень щодо діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” на основі критерію раціонального ризику з урахуванням стратегії його оптимізації. (conf.ztu.edu.ua)

Мінімальний ризик в циклах управління Rmp та Rwk ТОВ “Молокозавод № 1” можна розрахувати за допомогою наступної формули:

$$R = \text{Ппр.} \quad (3.13)$$

$$Rmp \text{ та } Rwk \rightarrow \max \text{ та } Rp \rightarrow \min \quad (3.14)$$

де Rmp та Rwk – рентабельність реалізації молочної продукції або рентабельність власного капіталу підприємства середнього бізнесу,

Rp – ризик події в управлінні рентабельністю діяльності підприємства середнього бізнесу.

Доцільно запропонувати фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” розробляти документ, або план дій, має містити у собі наступну інформацію:

– Ідентифікатор ризику. Це ім’я, яке допомагає ідентифікувати ризик в циклах управління Rmp та Rwk ТОВ “Молокозавод № 1”.

– Формулювання ризику – опис ризику та втрат, що може за собою понести негативні явища в системі управління Rmp та Rwk ТОВ “Молокозавод № 1”.

– Розробка стратегії управління ризиком – опис стратегії поведження з ризиком в системі управління Rmp та Rwk ТОВ “Молокозавод № 1”.

– Список дій – дії та їх послідовність необхідні для керування рівнем ризику в системі управління Rmp та Rwk ТОВ “Молокозавод № 1”.

Наступним етапом дослідження виступають прикладні розрахунки щодо оцінювання запропонованих заходів збільшення ефективності

використання фінансового потенціалу за критерієм рентабельності на предмет економічного ризику. З цією метою складемо табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Розподіл ймовірності очікуваної величини R_{mp} за операційним та валовим прибутком ТОВ “Молокозавод № 1”, %

Оцінка можливого результату	Прогноз критерію, %.	Значення ймовірності	Можливе очікуване значення критерію, млн. грн.	
код	Д	Pi	(Д × Pi)	Результат
R_{mp} за операційним прибутком, %				
Песимістична (П.О)	3,64	0,20	$3,64 \times 0,20$	$\pm 0,7280$
Стримана (С.О.)	6,35	0,60	$6,35 \times 0,60$	$\pm 3,8100$
Оптимістична (О.О.)	8,27	0,20	$8,27 \times 0,20$	$\pm 1,6540$
Разом	х	1,00	х	$\pm 6,192$ (Дс)
R_{mp} за валовим прибутком %				
Песимістична (П.О)	12,96	0,25	$12,96 \times 0,25$	$\pm 3,307795140$
Стримана (С.О.)	15,48	0,50	$15,48 \times 0,50$	$\pm 7,740000$
Оптимістична (О.О.)	16,93	0,25	$16,93 \times 0,25$	$\pm 4,982500$
Разом	х	1,00	х	$\pm 16,03029514$ (Дс)

Наступним етапом дослідження є визначення дисперсії та середньоквадратичного відхилення за кожним показником окремо. Так, розрахунок дисперсії за критерієм R_{mp} за операційним прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” наведено в табл.3.7.

Розрахунок дисперсії за критерієм R_{mp} за операційним прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” надає можливість визначення середньоквадратичного відхилення:

$$\sigma = \sqrt{\pm 2,181136} = \pm 1,47686695406$$

Результативність дослідження з позиції критерієм R_{mp} за операційним прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” в контексті економічного ризику досягається шляхом залучення коефіцієнта варіації:

$$K_v = (1,47686695406 : 6,192) \times 100 = 23,9\%$$

Таблиця 3.7

Розрахунок дисперсії за критерієм R_{mp} за операційним прибутком ТОВ “Молокозавод № 1”, %

Очікуваний результат	Д	Дс	Д – Дс	(Д – Дс) ²	Дисперсія
					(Д – Дс) ² × P _i
П.О.	3,64	6,192	±2,552	±6,512704	±1,3025408
С.О.	6,35	6,192	±0,158	±0,024964	±0,0149784
О.О.	8,27	6,192	±2,078	±4,318084	±0,8636168
Разом	х	х		Дисперсія→	±2,181136

У відповідності з отриманою величиною коефіцієнта варіації в контексті R_{mp} за операційним прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” рівень економічного ризику наближається до середнього значення, проте не виходить з межі мінімального відповідно до рекомендованої шкали вимірювання. Така ситуація свідчить про доцільність фахівцями ТОВ “Молокозавод № 1” використовувати у практичній діяльності метод кількісної оцінки економічного ризику для прийняття більш виважених управлінських рішень з позиції вимірювання результативності заходів, які націлена на збільшення рентабельності молочної продукції.

Залучаючи аналогічний метод обробки даних отриманого інформаційного потоку проведемо ряд розрахунків за критерієм R_{mp} за валовим прибутком ТОВ “Молокозавод № 1”. З цією метою скористаємося табличним методом обробки даних (табл. 3.8).

Проведенні прикладні дослідження доводять , що середня величина R_{mp} за валовим прибутком ТОВ “Молокозавод № 1” становить 2,71476087575%. Враховуючи зазначену величину показника було

проведено визначення дисперсії.

Таблиця 3.8

Розрахунок дисперсії за критерієм R_{mp} за валовим прибутком ТОВ
“Молокозавод № 1”, %

Очікуваний результат	Д	Дс	Д – Дс	$(Д – Дс)^2$	Дисперсія
					$(Д – Дс)^2 \times P_i$
П.О.	12,96	16,0303	$\pm 3,073031603$	$\pm 9,44352323303$	$\pm 2,36088080825$
С.О.	15,48	16,0303	$\pm 0,5503000$	$\pm 0,30283009$	$\pm 0,151415045$
О.О.	16,93	16,0303	$\pm 0,899700$	$\pm 0,80946009$	$\pm 0,2023650225$
Разом	х	х		Дисперсія →	$\pm 2,71476087575$

Отримання результату розрахунку надає можливість, відповідно до методу кількісної оцінки економічного ризику, розрахувати середньоквадратичного відхилення:

$$\sigma = \sqrt{\pm 2,71476087575} = \pm 1,64765314182$$

Наступним етапом дослідження виступає величина коефіцієнта варіації, який надасть можливість визначити ту межу економічного ризику, яка притаманна даному критерію за прогнозом ТОВ “Молокозавод № 1”:

$$Kv = (1,64765314182 : 16,0303) \times 100 = 10,28\%$$

За результатами проведених досліджень стає зрозумілим, що ризик впровадження запропонованого заходу є мінімальним.

Таким чином, економічна оцінка заходів покращення процесу управління використанням фінансового потенціалу підприємства надала змогу встановити, що величина приросту критеріїв рентабельності реалізації за валовим прибутком складе 3,97%, а за операційним прибутком 4,63%. Оцінка на предмет економічного ризику зазначених критеріїв показала мінімальний рівень, а, як наслідок, доцільно впроваджувати дану величину критеріїв рентабельності діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” у майбутньому. В цілому фахівці підприємства середнього бізнесу повинні вміти передбачати виникнення економічних ризиків в процесах управління

рентабельністю діяльності, управляти ними.

Висновки до розділу 3

Проблематичні аспекти в управлінні ефективністю використання фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” мають наступний зміст: конкуренція, податковий тиск, нестабільність законодавства, високі ціни енергоносіїв, пакувальних та інших матеріалів, залежність від законодавчих або економічних (www.ztm.ho.ua) змін, які торкаються цінової політики на молочну продукцію. При цьому існує ряд проблем на ринку молочної сировини ТОВ “Молокозавод № 1”: Низька якість молочної сировини та недостатнє поголів'я корів, Значний рівень зносу обладнання для обробки молочної сировини та (dspace.wunu.edu.ua) територіальна обмеженість у виборі постачальників сировини та незначний термін її зберігання для випуску якісної молочної продукції.

Задля збереження лідерських позицій та подальшого завоювання ринку молочної продукції (dspace.wunu.edu.ua) маркетологам ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно здійснити низку заходів, а саме: розробити програму купівлі та використання високотехнологічного обладнання в цех випуску молочної продукції та морозива; впроваджувати заходи пошуку нових постачальників молочної сировини, тобто ТОВ “Молокозавод № 1” варто удосконалити процес формування сировинні зони та створюють умови для забезпечення та збереження якісних параметрів молочної сировини; доцільно вивчити питання створення стабільної мережі збуту молочної продукції та морозива; необхідно розробити та вивести на ринок попиту і пропозиції молочної продукції нові марки та бренди; передбачити можливість залучення зовнішніх інвестиції для розширення асортименту молочної продукції та пакувальних матеріалів; удосконалити процес маркетингу з позиції вивчення можливостей відкриття нових ринків молочної сировини та

молочної продукції (dspace.wunu.edu.ua) із вдосконаленням рекламної продукції.

З метою зниження рівня впливу негативних чинників на рівень ефективності використання фінансового потенціалу за критеріями рентабельності діяльності фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” пропонується для оцінювання залучити Програмний модуль оцінювання інтегрального рівня кон’юнктури регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції, який включає ряд алгоритмів здатних оцінити факторний вплив та надати прогноз рентабельності реалізації молочної продукції та ресурсів підприємства середнього бізнесу.

Сучасні умови господарювання ТОВ “Молокозавод № 1” характеризується високою швидкістю змін, до яких ТОВ “Молокозавод № 1” вимушене ефективно пристосовуватись для збереження життєздатності та забезпечення встановленого рівня Rmp. Саме це і спонукає ТОВ “Молокозавод № 1” до створення та підтримки умов постійного розвитку з умовою збереження різних видів R. Для вирішення поставленого завдання фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно запропонувати в управлінських циклах щодо використання фінансового потенціалу використовувати метод оціночно – аналітичної таксономії), на основі метрик відстані та подібності, як додаткові для поглиблення аналітичних процедур фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” також застосовувати методи аналізу, синтезу, логічного узагальнення, причинно-наслідкового зв’язку, групування.

Запропоновані напрямки збільшення ефективності використання фінансового потенціалу підприємства обґрунтовано прикладними розрахунками, які підтверджують наявність доволі значного рівня економічного ефекту при мінімальному економічному ризику. Доведено доцільність впровадження в практичну діяльність методів визначення економічного ефекту та кількісної оцінки ризику, що надасть можливість розширити інформаційний потік та приймати управлінські рішення на більш

реалістичній основі.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Фінансовий потенціал підприємства включає сукупність усіх наявних фінансових ресурсів та можливостей їх розподілу. Таким чином, можна виділити два підходи до розуміння сутності поняття "фінансовий потенціал": ресурсний та результативний. Серед науковців не існує єдиного трактування поняття "фінансовий потенціал підприємства". Необхідно враховувати всі фактори, що (bib.convdocs.org) впливають на величину фінансового потенціалу підприємства.

Фінансовий потенціал підприємства є багатограним поняттям з важливим змістовним наповненням та складною структурною побудовою. Планування фінансового потенціалу підприємства є важливим елементом механізму управління процесом його формування, використання та розвитку.

Процес управління фінансовим потенціалом підприємства складається з послідовних етапів. Важливим аспектом управління фінансовим потенціалом (elar.khnu.km.ua) підприємства є вибір підходу до його реалізації. Як об'єкт управління фінансовий потенціал підлягає процесу прогнозування, коригування та реалізації за допомогою низки фінансових методів. Аналіз та оцінка фінансового потенціалу підприємств здійснюється з використанням науково-методичного комплексного підходу.

За результатами досліджень щодо удосконалення системи управління ефективністю використання фінансового потенціалу підприємств було встановлено, що безпосереднім результатом комерційної діяльності підприємства й використання його фінансового потенціалу служить прибуток, але він (zr.edu.ua) відображає ефективність господарської

діяльності в абсолютному значенні. Більш точну оцінку рівня використання фінансового потенціалу підприємства дає рентабельність ресурсів, як відносний показник, що дозволяє порівнювати досягненні результати діяльності із ресурсами, витраченими на їх досягнення. Вчені вважають, що поняття R доцільно розкривати з позиції «...якісної вартісної оцінки рівня віддачі витрат або міри використання наявних у підприємства виробничих ресурсів (капіталу, праці тощо) у процесі виробництва основної продукції (товарів, виконання робіт, надання послуг) та її реалізації». (repo.snau.edu.ua)

Отже, більшість авторів під R розуміють показник, який характеризує ефективність діяльності підприємства та інтенсивність виробництва. Розмежування видів R_{св} на основі класифікаційних ознак відбувається в залежності від напрямку дослідження, який обирається для прийняття управлінського рішення. R_{св} формується під впливом великої кількості взаємопов'язаних факторів, які впливають на результати діяльності по-різному: одні – позитивно, інші – негативно.

Методологічне забезпечення аналізу R_{св} ґрунтується на діалектичному методі пізнання, який лежить в основі методології комплексного економічного аналізу діяльності підприємства. (www.unier.km.ua) Аналітичні процедури R_{св} проводяться за допомогою ряду показників. Показники R можна об'єднати в такі групи: показники, що характеризують окупність витрат виробництва та інвестиційних проектів; показники, що характеризують прибутковість продажу; показники, що характеризують прибутковість капіталу та його (www.ref.by) складових. Аналітична оцінка R має супроводжуватися комплексним аналізом витрат і доходів підприємств. З цією метою варто залучати три напрямки обробки аналітичної інформації: під час аналізу враховуються поряд з економічними, ще й технічні, соціальні, технологічні фактори; цілі і завдання аналізу тісно пов'язані з цілями менеджменту підприємства; багаторівневому аспекті аналізу. (dspace.wunu.edu.ua)

Понятійна категорія «управління рентабельністю підприємства» за змістом має трактуватися як складова частина тактики управління фінансовою рівновагою підприємства, установи, організації. (conferences.vntu.edu.ua) При цьому такий підхід має охоплювати як критерії оцінювання ефективності використання фінансового потенціалу підприємства в комплексі так і з позиції структурних елементів. Для розрахунку рівня рентабельності як міри ефективності використання фінансового потенціалу підприємств можуть використовуватися: балансовий прибуток; прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), тобто від основної діяльності; прибуток від інших видів діяльності (фінансової, інвестиційної). Разом з тим прибуток зіставляється з авансованою вартістю, яку можна брати в різних варіантах (весь капітал підприємства, власний капітал, позичковий капітал, основний капітал, оборотний (dspace.wunu.edu.ua) капітал). Кожне підприємство середнього бізнесу самостійно обирає пакет критеріїв оцінювання R_{cb} та визначає складові елементи управлінського циклу зазначеним критерієм.

Об'єктом дослідження в магістерській роботі виступає ТОВ «Молокозавод № 1» (м. Кривий Ріг). У 2020-2022 роках ТОВ «Молокозавод № 1» пропонував споживачам понад 50 найменувань високоякісної молочної продукції: молоко пастеризоване, молоко пряжене, ряжанка, кефіри та біокефіри, йогурти питні, сметана, сир селянський та нежирний, сир м'який «Адигейський», сирки дитячі, десерти, масло селянське, морозиво. (obmol.com.ua) За період дослідження ТОВ «Молокозавод № 1» збільшив випуск масла на 57,4 %, молока на 40,7 %, кефіру на 20,7%, морозива на 21,5%. Разом з тим, виробництво сиру кисломолочного з 2020-2022 роки ТОВ «Молокозавод № 1» знизилося на 8,6%, а у 2022 році виробництво сметани зменшилося на 4,5%. У 2022 році експорт молочної продукції (dspace.wunu.edu.ua) становив 15,3 млн. грн., що складає 6,6% в загальному обсязі продажу. На 01.01.2019 року об'єм реалізації молочних виробів

становив 247 млн. грн. У 2022 році величина фонду оплати праці становила 26872 тис. грн., а кількість працюючих 256 осіб. ТОВ “Молокозавод № 1” проводить прибутковий вид діяльності, постійно працює над оновленням асортименту молочної продукції та розширює мережу її реалізації. Операції з реалізації молочної продукції рентабельні, у 2022 році показник рентабельності реалізації молочних виробів ТОВ “Молокозавод № 1” досяг 3,3 %.

Оцінка та аналіз ефективності використання фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” за допомогою показника R_{mw} за 2020- 2022 роки показали, що аналітики ТОВ “Молокозавод № 1” проводять політику постійного нарощування торговельного доходу, проте мало уваги приділять витратним статтям, які демонструють перевищення темпів росту по відношенню до статей доходу. У 2022 році торговельний дохід склав 247 млн. грн., а собівартість реалізації молочних виробів становила 2015 млн. грн. Величина валового та операційного прибутку ТОВ “Молокозавод № 1” у 2022 році демонструють різні підходи до формування. Валовий прибуток зростає до величини 32 млн. грн., проте прибуток від операційної діяльності навпаки знижується та становить на 01.01.2019 року 9 млн. грн. Зазначені зміни впливають на формування політики ТОВ “Молокозавод № 1” щодо критеріїв рентабельності на базі різних видів прибутку. За обраний період оцінювання та аналізу показників R підприємства середнього бізнесу відзначається тенденція їх зниження. На 01.01.2019 року рентабельність реалізації молочних виробів за чистим прибутком склала 2,83 %.

Оцінка та аналіз рентабельності ресурсів $R_r(wk)$ ТОВ “Молокозавод № 1”, яка також виступає виміром ефективності використання фінансового потенціалу підприємства, за 2020- 2022 роки надали змогу дійти наступних висновків: за всіма видами прибутку підприємства середнього бізнесу простежується падіння критерію рентабельності ресурсів; зазначена ситуація виникла на основі перевищення темпів приросту активів та власного капіталу

підприємства середнього бізнесу; на 01.01.2019 року критерії оцінювання рентабельності ресурсів а чистим прибутком становили з позиції активів 9,7%, що по відношенню до 2020 року діяльності підприємства менше на 6,7%, а з позиції рентабельності власного капіталу 10,8 %, зниження по відношенню до 2020 року діяльності відбулося на 7,2%.

Підприємству доцільно визначати проблеми, які впливають як на рівень рентабельності випуску та реалізації продукції, так і на рентабельність ресурсів взагалі. Вивчення діяльності ТОВ “Молокозавод № 1” показало, що на даний час (dspace.wunu.edu.ua) до (elartu.tntu.edu.ua) складу проблем варто віднести: конкуренція на ринку попиту і пропозиції молочної продукції, податковий тиск та нестабільність законодавства щодо цінової політики, високі ціни на енергоносії, пакувальних та інших матеріалів, залежність від законодавчих або економічних змін, які торкаються укладення угод з постачальниками та оптовими споживачами молочну продукцію. Крім того знижують рівень рентабельності виробництва молочної продукції (dspace.wunu.edu.ua) ТОВ “Молокозавод № 1” ряд проблем технологічного спрямування, а саме: низький рівень технологічного оснащення масло цеху та відсутність енергозберігаючого обладнання; застаріле обладнання цех виготовлення незбираної молочної продукції, рівень спрацювання 69%; невисокий рівень завантаженості виробничих потужностей цеху виготовлення морозива. З метою зниження рівня впливу зазначених чинників фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” пропонується для оцінювання залучити Програмний модуль оцінювання інтегрального рівня кон’юнктури регіонального ринку попиту і пропозиції молочної продукції, який включає ряд алгоритмів здатних оцінити факторний вплив та надати прогноз рентабельності реалізації молочної продукції та ресурсів підприємства середнього бізнесу.

Ключовими напрямками підвищення ефективності використання фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” виступають заходи

організаційного, технологічного та економічного рівня. До їх складу пропонується включити: більш повне за діяння виробничих потужностей цехового господарства, підвищення якісних параметрів молочної продукції, розширення маркетингових досліджень шляхом вивчення потреб ринку попиту і пропозиції молочної продукції наближеної до підприємства сільської місцевості, впровадження комплексної лінії термостатних камер від ізраїльської компанії «Tessa», що забезпечить зниження витрат на енергоносії, підвищить якісний і естетичний вид молочної продукції та сприятиме зниженню витрат на процес її пакування, покращення кадрової політики шляхом заохочення творчих, креативних працівників, які сприяють адаптації новацій у виробничому та реалізаційних циклах, посилити управлінські важелі за рахунок використання наукових методів оцінювання та аналітичної обробки інформаційного ресурсу з позиції рентабельності виробництва, забезпечити постійне проведення моніторингових операцій, які нададуть можливість своєчасно виявити недоліки в управлінні конкретною ділянкою роботи як з позиції випуску, так і реалізації молочної продукції, поступово забезпечити реалізацію заходів Інноваційної програми розвитку підприємства середнього бізнесу в контексті відкриття цеху дитячих молочних харчових продуктів. Лише зазначені заходи у майбутньому здатні позитивно вплинути на процес випуску та реалізації молочної продукції.

Економічна оцінка заходів покращення процесу управління ефективності використання фінансового потенціалу підприємства надала змогу встановити, що величина приросту критеріїв рентабельності реалізації за валовим прибутком складе 3,97%, а за операційним прибутком 4,63%. Оцінка на предмет економічного ризику зазначених критеріїв показала мінімальний рівень, а, як наслідок, доцільно впроваджувати дану величину критеріїв рентабельності діяльності ТОВ «Молокозавод № 1» у майбутньому. В цілому фахівці підприємства повинні вміти передбачати виникнення

економічних ризиків в процесах управління ефективністю використання фінансового потенціалу, управляти ними.

Проведенні теоретичні, прикладні та рекомендаційні дослідження проблеми удосконалення системи управління ефективністю використання фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” сприяли розробці ряду пропозицій.

Фахівцям ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно переглянути підхід до розробки системи управління ефективністю використання фінансового потенціалу шляхом адаптації новітніх методів оцінювання інформаційної бази, котра складає розрахункову основу для визначення різних видів критеріїв. Пропонується залучити метод оціночно – аналітичної таксономії, котрий сприятиме отриманню додаткового інформаційного потоку щодо критеріїв рентабельності, а як наслідок прийняття управлінського рішення відбуватиметься на більш якісній основі.

Також пропонується управлінську систему в контексті управління ефективністю використання фінансового потенціалу діяльності підкріпити таким елементом як моніторинговий сегмент. Його перевага перед існуючим елементом контролю полягає в проведенні не лише процедур перевірки, а перш за все проведенням постійного нагляду за факторами негативного впливу на базові критерії, що задіяні в розрахунку рентабельності реалізації молочної продукції. Такий підхід сприятиме удосконаленню витратного механізму та надасть можливість позитивного впливу на процеси формування різних видів прибутку, який виступає ключовим інструментом при визначенні рівня рентабельності діяльності підприємства середнього бізнесу.

Дослідження показують, що до напрямків збільшення віддачі від фінансового потенціалу ТОВ “Молокозавод № 1” доцільно обрати заходи організаційного, технологічного та економічного рівня. До їх складу пропонується включити:

– більш повне за діяння виробничих потужностей цехового господарства та своєчасне оновлення обладнання, котре забезпечує обробку молочної сировини, випуск та пакування молочних виробів та підвищення якісних параметрів **молочної продукції за рахунок (dspace.wunu.edu.ua)** використання тієї сировинної бази, що відповідає сучасним вимогам і стандартам;

– розширення маркетингових досліджень шляхом вивчення потреб ринку попиту і пропозиції молочної продукції наближеної до підприємства сільської місцевості, простежити доцільність реалізації **молочної продукції в (dspace.wunu.edu.ua)** закладах соціальної сфери;

– забезпечення постійного проведення нагляду та контролю за сегментами управлінського циклу, які нададуть можливість своєчасно виявити недоліки як в процесах випуску, так і реалізації молочної продукції з метою своєчасного їх усунення;

– адаптація заходів Інноваційної програми розвитку підприємства середнього бізнесу в контексті зниження собівартості молочної продукції та збільшення доходу від її реалізації, а також своєчасне проведення намічених робіт по відкриттю цеху випуску дитячих молочних продуктів;

– впровадження комплексної лінії термостатних камер від ізраїльської компанії «Tessa», що забезпечить зниження витрат на енергоносії, підвищить якісний і естетичний вид молочної продукції та сприятиме зниженню витрат на процес її пакування,

– покращення кадрової політики шляхом заохочення творчих, креативних працівників, які сприяють адаптації новацій у виробничому та реалізаційних циклах.

Прикладними розрахунками доведено, що збільшення доходу від реалізації молочної продукції лише на 3%, а зниження собівартості її реалізації на 2% із одночасним зниженням витрат на пакування на 4% призведе до збільшення показників ефективності використання фінансового

потенціалу ТОВ «Молокозавод № 1».

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антошкіна Л.І., Горяча О.Л. Потенціал і розвиток підприємства: навч.-метод. посіб. : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Донецьк: Юго-Восток, 2012. 450 с.
2. Белінська О.В. Сутність фінансового потенціалу підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2012. № 4. Т. 3. С. 267–271. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2012_4_3/267-271.pdf.
3. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. К.: Ельга, 2004. 655 с.
4. Блащак Б. Я. Фінансовий потенціал у структурі потенціалу підприємства / Б. Я. Блащак // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. - 2019. - Т. 30(69), № 3. - С. 74-78. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2019_30\(69\)_3_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2019_30(69)_3_14).
5. Бова В.А., Хринюк О.С. Сутність фінансового потенціалу підприємства. Актуальні проблеми економіки та управління. 2017. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/102585/97661>.
6. Богма О. Фінансовий потенціал підприємства: методика оцінювання / О. Богма, С. Камінський, П. Гутник // Scientia Fructuosa. - 2022. - № 2. - С. 36-47. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2022_2_5.
7. Васюренко О.В., Гнип Н.О. Планування фінансового потенціалу підприємства в посткризових умовах. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/28938>.
8. Ворсовський О. Л. Фінансовий потенціал підприємств, основним видом діяльності яких є охорона здоров'я та надання соціальної допомоги / О. Л. Ворсовський // Економіка та держава. - 2016. - № 7. - С. 44-46. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2016_7_9.
9. Глущенко В.В. Концептуальні основи формування фінансового

потенціалу суб'єктів господарювання в Україні. Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання як чинник сталого розвитку ринкової економіки: матеріали Всеукраїнської наук.- практич. Конференції (Харків, 1 лютого 2013 р.). Х., 2013. С. 13–25.

10. Гнип Н.О. Формування фінансового потенціалу підприємства за джерелами фінансування. Інноваційна економіка. 2011. № 5 (24). С. 270-274.
11. Горова О.О. Визначення таксономічного показника рівня розвитку для оцінки фінансового потенціалу підприємства. Управління розвитком. 2012. № 12 (133). С. 109-112.
12. Горошанська О. О. Фінансовий потенціал підприємства: теоретичний аспект / О. О. Горошанська, Л. М. Маккі // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2018. - Вип. 1. - С. 7-16. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2018_1_3.
13. Грабчук О. М. Фінансовий потенціал: природа та властивості з точки зору синергетичного підходу / О. М. Грабчук // Бізнес Інформ. - 2018. - № 3. - С. 280-284. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_3_45.
14. Давиденко Н. М. Чинники впливу на фінансовий потенціал аграрних суб'єктів господарювання / Н. М. Давиденко, А. В. Буряк // Бізнес-навігатор. - 2022. - Вип. 2. - С. 115-119. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2022_2_19.
15. Дзюбенко О. М. Підходи до дефініції поняття "фінансовий потенціал" як об'єкту економічного аналізу / О. М. Дзюбенко // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2017. - № 4. - С. 18-24. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2017_4_6.
16. Завідна Л. Д. Фінансовий потенціал підприємств готельного господарства / Л. Д. Завідна // Причорноморські економічні студії. -

2020. - Вип. 53. - С. 75-80. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_53_13.
17. Загірняк Д.М., Глухова В.І., Кравченко Х.В. Діяльність комунальних підприємств і їх фінансове забезпечення в умовах децентралізації. Ефективна економіка. 2021. № 1. URL:
http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2021/14.pdf
18. Калачова А.Г. Оцінка фінансового потенціалу та фінансових ризиків підприємства при аналізі його інвестиційної привабливості. Молодий вчений. 2015. № 20. С. 237-241.
19. Кирилова Л.І., Тодорова Д.Д. Фінансовий потенціал підприємства та його складові. Сталий розвиток економіки. 2012. № 1. С. 288-301.
20. Кирчата І. М. Фінансовий потенціал як об'єкт діагностики фінансового стану підприємства / І. М. Кирчата, О. М. Шершенюк // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. - 2018. - № 2. - С. 99-111. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/riprgr_2018_2_10.
21. Ковалев В., Ковалев Вит. Финансовая отчетность. Анализ финансовой отчетности (основы балансоведения) : учеб. пособие. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : ТК «Велби»; Проспект, 2006. 432 с.
22. Коваленко М.А., Іванець О.О. Теоретичне обґрунтування сутності потенціалу підприємства. Економічні інновації. Випуск 45: Українське Причорномор'я в національних і міжнародних координатах розвитку: стратегія та тактика виробничо-господарських систем. Збірник наукових праць. Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України. 2011. С. 112-118.
23. Коваль Л.В. Економічний потенціал підприємства: сутність та структура. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Логістика. 2010. № 690. С. 59-64.
24. Ковтун В. А. Інноваційний та фінансовий ресурсний потенціал аграрних підприємств / В. А. Ковтун // Фінансовий простір. - 2019. - №

2. - С. 62-73. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2019_2_8.
25. Корнійчук Г.В. Економічний зміст фінансового потенціалу підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 7. Ч. 2. С. 26–29
26. Костирко Л. А. Фінансовий потенціал як об'єкт фінансового регулювання розвитку суб'єктів господарювання / Л. А. Костирко, О. О. Середа // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2019. - № 1. - С. 149-157. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2019_1_16.
27. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2005. 352 с.
28. Куліш Г. П. Фінансовий потенціал підприємства та його роль в умовах нестабільності економіки / Г. П. Куліш, В. В. Чепка // Статистика України. - 2017. - № 1. - С. 29-35. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/su_2017_1_6.
29. Кунцевич В.О. Підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2005. № 1. С. 68-75.
30. Кунцевич В.О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки. Актуальні проблеми економіки. 2004. № 7 (37). С. 123–130.
31. Купира М. І. Фінансовий потенціал підприємства: формування та детермінанти нарощення / М. І. Купира, Х. Я. Сокол // Економічний форум. - 2021. - № 1. - С. 127-134. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2021_1_17.
32. Майборода О. В. Оптимізація структури капіталу та його вплив на фінансовий потенціал підприємства / О. В. Майборода, С. Ю. Хлопкова. // Ефективна економіка. - 2018. - № 12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_12_39.
33. Марченко В.М., Бондар А.І. Методичний підхід до оцінювання фінансового потенціалу підприємства. Сучасні проблеми економіки і

- підприємництво. 2017. № 20. С. 142–149.
34. Маршук Л.М. Принципи формування фінансово-ресурсного потенціалу підприємства. Вісник ХДУ. Серія «Економічні науки». 2016. URL: <http://www.ej.kherson.ua/index.php/arkhiv-vidannya/2014?id=56>.
  35. Назаренко А.С. Теоретичні підходи до визначення сутності економічної категорії «фінансовий потенціал». Економіка. Фінанси., 2009. № 8. С. 22-29.
  36. Назаренко А.С. Теоретичні підходи до визначення сутності економічної категорії «фінансовий потенціал підприємства». Економіка, фінанси і право. 2009. № 8. С. 22–29.
  37. Нонік В. В. Фінансовий потенціал як економічна категорія / В. В. Нонік, А. Ю. Полчанов // Інвестиції: практика та досвід. - 2017. - № 17. - С. 5-9. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_17_3.
  38. Онишко С. Фінансовий потенціал інноваційного розвитку економіки. Фінанси України. 2003. № 6. С. 67–74.
  39. Полчанов А. Ю. Фінансовий потенціал як основа фінансової політики держави в умовах постконфліктного відновлення / А. Ю. Полчанов // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2017. - Вип. 4. - С. 129-133. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2017_4_25.
  40. Рзаєв Г.І., Жовтівська О.В. Фінансовий потенціал підприємства та напрямки його оцінки. Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. 2014. URL: <http://visnykonu.od.ua/index.php/uk/arkhiv-vidannya?id=99>.
  41. Саух І. Фінансовий потенціал підприємства як об'єкт стратегічного аналізу / І. Саух // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. - 2017. - № 1. - С. 132-140. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2017_1_20.
  42. Саух І.В. Фінансовий потенціал підприємства: принципи та особливості його формування. Бізнес Інформ. 2015. № 1. URL:

http://www.businessinform.net/annotated-catalogue/?year=&abstract=2015_01_0{=ua&stqa=40.

43. Свірський В. Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засади. Світ фінансів. 2007. № 4(13). С. 43–51.
44. Соломатіна Т. В. Стратегічний фінансовий потенціал формування капіталу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки / Т. В. Соломатіна, К. І. Серебряк // Економіка та держава. - 2019. - № 12. - С. 39-42. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2019_12_9.
45. Стецюк П.А. Стратегия и тактика управления финансовыми ресурсами сельскохозяйственных предприятий: монография. К.: ННЦ ИАЕ, 2009. 370 с.
46. Толпежников Р.О. Сутність та методика оцінювання фінансового потенціалу підприємства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць: у 2-х вип.; ПДТУ. Маріуполь, 2013. Вип. 2. Т. 1. С. 277–282.
47. Федонін О., Рєпіна І., Олексюк О. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004. 316 с.
48. Формування фінансового потенціалу підприємства / Г.О. Партин, Р.І. Задерецька, О.В. Граціян. Ефективна економіка. 2016. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4754>.
49. Чаленко О. Про невизначеність поняття «потенціал» в економічних дослідженнях. Економіка України. 2012. № 5. С. 32-40.
50. Шумська С.С. Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки. Фінанси України. 2007. № 5. С. 55–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2007_5_7.